

BEEK EN LAND

*Ter gelegenheid van de opening
van de brug over de Hooge Raam
aan de Busweg Escharen.
4 mei 1984*

*Het water is eerlijk.....
het wil overal even hoog staan.
(Boerengezegde)*

De feestelijke opening van de nieuwe brug en de uitgave van dit boekwerkje zijn tot stand gekomen onder andere dankzij medewerking van

- op financieel en/of materieel gebied:

- + Buurtvereniging 'De Beeklanders', Escharen*
- + Derks en Peters Architectenbureau, Sint Hubert*
- + DMV Campina BV, Rijkevoort/Veghel*
- + van den Elzen H. Grondverzet- en Loonbedrijf, Langenboom*
- + ENCI NV, Den Bosch*
- + Gemeente Grave*
- + Heidemij. Adviesbureau BV, Den Bosch*
- + van Lee Aannemersbedrijf BV, Veghel*
- + Rabo bank, Grave*
- + Smals Grint en Zandexploitatie BV, Herten/Cuijk*
- + Verstegen Groenculturen, Schayk*
- + Enkele personen privé*

- op inhoudelijk gebied:

- + H. Dorussen (artikelen 1 en 2), Gouda/Reek*

- dienstverlening:

- + Streekarchivariaat Land van Cuijk, Grave*
- + Streekarchivariaat Maasland, dependance Uden*
- + Waterschap De Maaskant, Oss*
- + H. Schop, Grave*
- + J. Gerrits, Escharen*
- + Foto's uit particuliere verzamelingen en diverse publikaties (o.a. de DSM-kalender 1983)*

Eerste druk: mei 1984

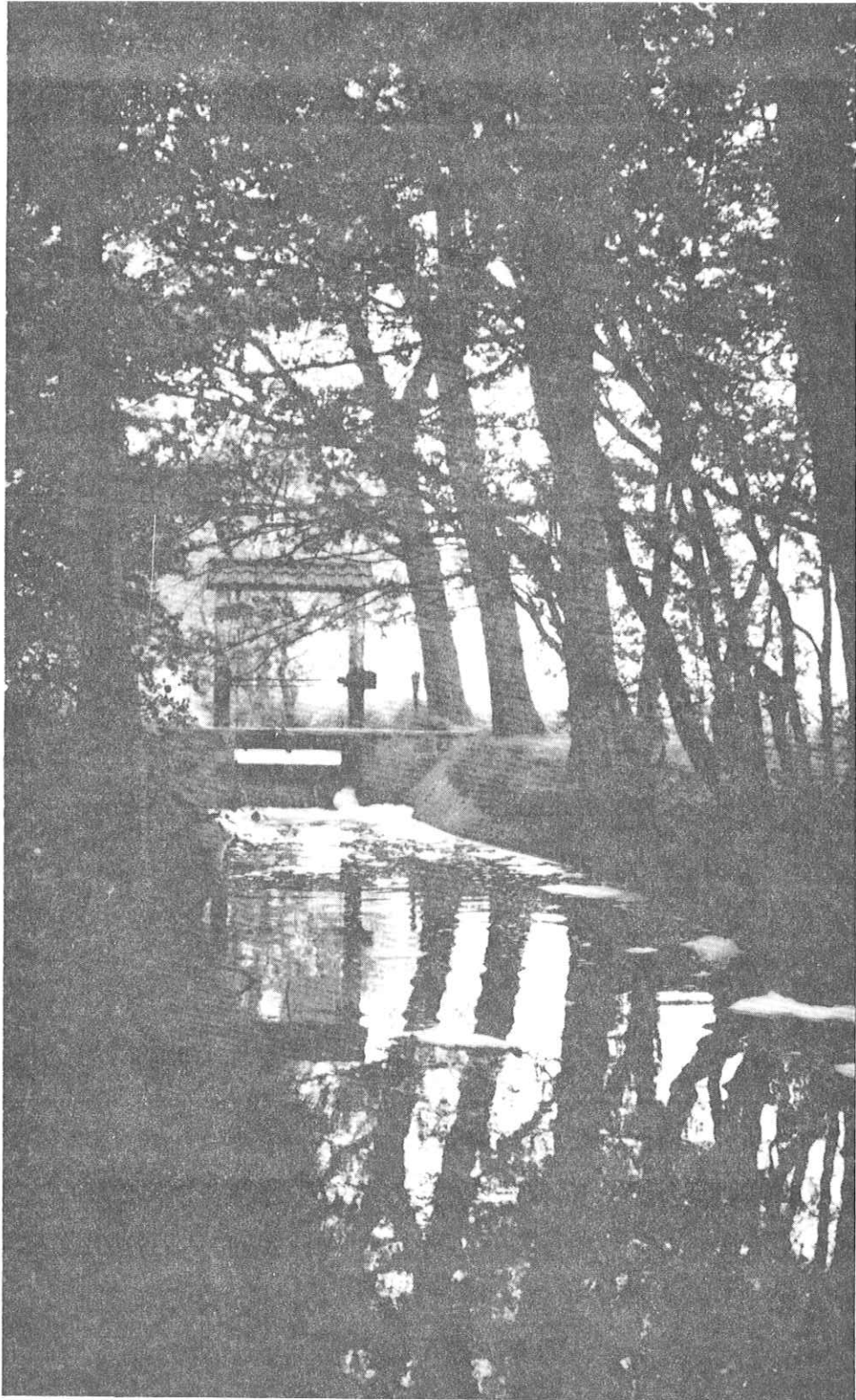
Tweede druk: juni 1984

Derde druk: april 1989

Voorwoord

Als buren hebben de samenstellers van onderhavig boekwerkje elkaar in de eerste maanden van het jaar 1984 enige keren ontmoet. In die gesprekken kwam terloops naar voren, dat er de laatste tijd in onze buurt eigenlijk weinig opzienbarends is gebeurd. Wij beiden bleken wel iets te voelen voor het organiseren van een opvallende gebeurtenis; bovendien zouden we er tijd aan willen en kunnen besteden. Na enkele overpeinzingen was het idee geboren: samen met onze buurtvereniging 'De Beeklanders', aandacht schenken aan het nieuwe bruggetje over de Hooge Raam, geplaatst tegen de achtergrond van de eind 1983 gestarte Ruilverkaveling Land van Cuijk.

Zoals zo vaak, is het moeilijk de uitwerking van een idee binnen het oorspronkelijke kader te houden. Zo ook met de voorbereiding van deze gebeurtenis. Van andere buren hoorden we verhalen over ruzies met de overheid aangaande gebruik en onderhoud van de brug in het verleden. Bij naspeuringen bleek in oude archieven van de vroegere gemeenten Escharen



en Reek en van het Waterschap De
Maaskant veel informatie beschikbaar.

Het oorspronkelijke idee werd uitgebreid
met: probeer een boekwerkje te produ-
ceren over de Hoge Raam en de omge-
ving ervan, voorzover het onze buurt
betreft; het boekje zou moeten verschij-
nen op de dag van de opening van de
nieuwe brug.

Het is geen eenvoudige opgave geweest.
We hebben er bovendien, naarmate we
vorderden in de uitwerking, steeds
meer 'bijgehaald'. Vandaag moet alles
blijken.

Zeker is dat we aan de voorbereidingen
veel plezier hebben beleefd. We hopen
dat diegenen, die met ons en voor ons
vele zeer uiteenlopende werkzaamhe-
den hebben verricht, dat ook hebben
gehad. Zij hebben ons fantastisch ge-
holpen.

Herman Peters
Ton van Kerkoerle

4 mei 1984



De Fazant



Paddestoelen in ons beekdal

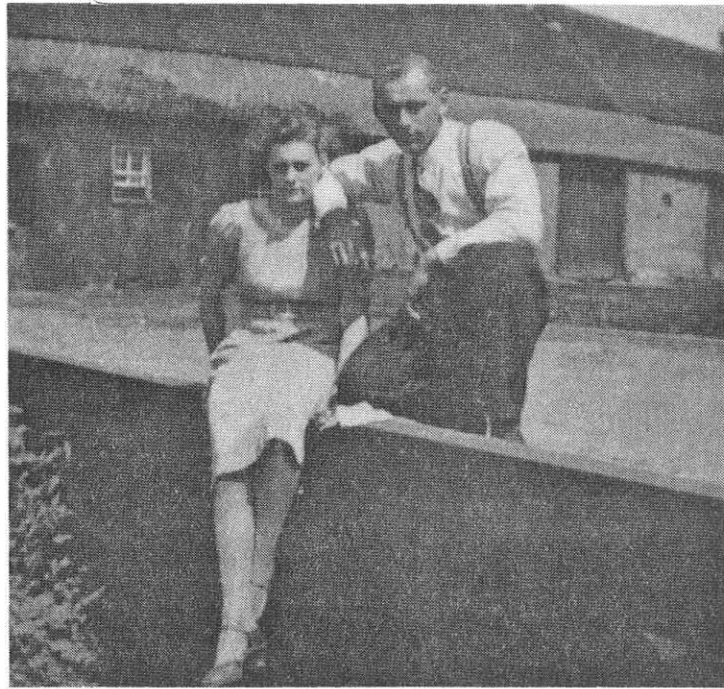
INHOUD

Dit boekwerkje heeft als centraal gegeven het beekje de Hooge Raam. De beschrijvingen zijn beperkt tot het gebied rond het bruggetje over de beek, overeenkomend met het gebied van de buurtvereniging 'De Beeklanders'. Dit is voor enkele onderwerpen in het boekje van groot belang.

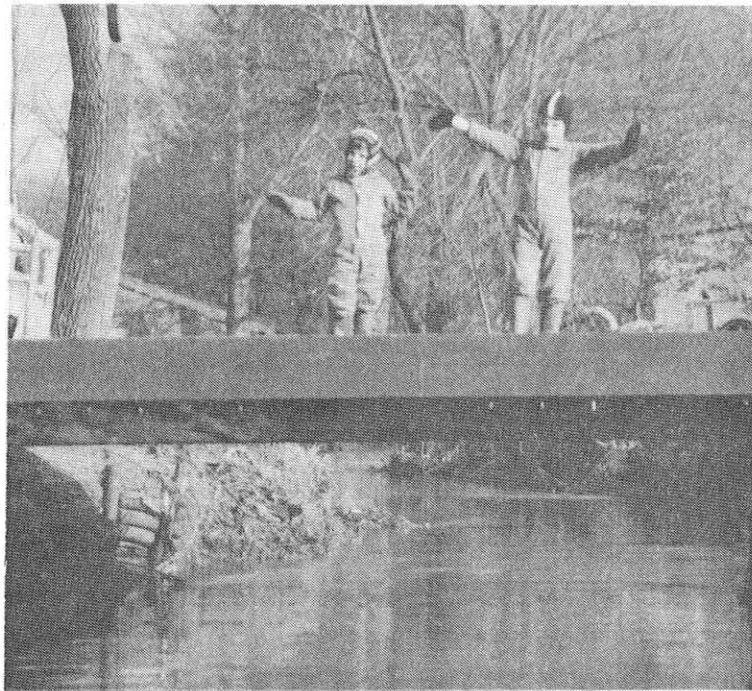
De beschrijving is gericht op drie aspecten, te weten het water in de beek, vervolgens de omgeving van de beek (planten, dieren) en tenslotte het bruggetje over de beek.

In het eerste artikel is het water van de beek en de kwaliteit ervan bekeken vanuit het gezichtspunt natuurbehoud; daarom is er niet gelet op de functie van de beek voor o.a. de waterafvoer. Het zal ieder die de beek kent, duidelijk zijn, dat deze nauwelijks nog iets heeft van de natuurlijke rijkdom van vroeger. De mensen hebben daardoor geen echte binding meer met het water. De toekomst is echter hoopgevend. Wanneer de nieuwe rioolzuiveringsinstallatie gereed is, kan de waterkwaliteit verbeteren en zal het leven in de beek weer terugkomen.

In het tweede artikel worden de planten en dieren van ons beekdal behandeld. De beek staat immers niet op zichzelf, maar is onderdeel van de natuurlijke omgeving. De beek, de planten en de dieren, zoals ze hier voorkomen, horen bij elkaar. Van planten lijkt dat vaak duidelijk, maar ook de aanwezigheid van bijvoorbeeld de das, past bij ons beekdal. Eén ding blijkt: er is veel meer te zien, als je maar goed kijkt.



1940

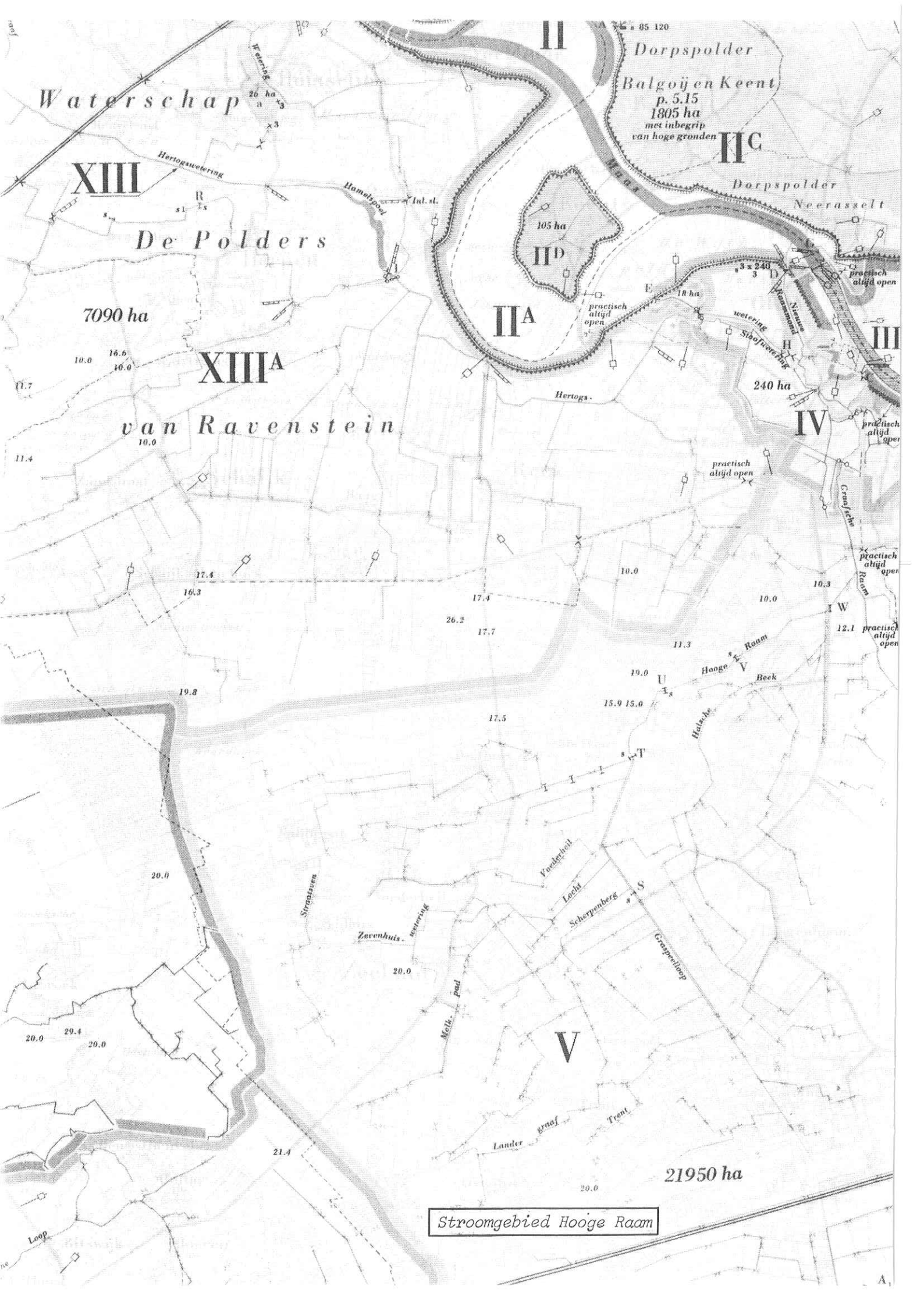


1984

Het laatste artikel gaat over een opvallende periode in de geschiedenis van de beek; in het bijzonder het bruggetje aan de Busweg. Vermoedelijk is ruim 100 jaar geleden op ongeveer deze plaats het eerste stenen bruggetje gebouwd. Nu is er weer een nieuwe oversteekplaats gemaakt en deze is feestelijk geopend; in tegenstelling tot het vorige bruggetje, dat eerst na 10 jaar touwtrekkerij over wie het moest betalen, gereed kwam.

Als afsluiting van het boekwerkje zijn nog enkele brieven, kaarten, foto's en dergelijke afgedrukt. Al deze informatie heeft betrekking op onze beek en ons beekdal. Toegevoegd is bovendien de voor de opening van de brug speciaal gecomponeerde Bus-Ballade.

Het boekje heeft geen enkele pretentie. Als U zich bij het inkijken en/of lezen ervan, realiseert hoe mooi en apart zo'n gebied kan zijn, heeft de uitgave van het boekje voldaan.



Waterschap

XIII

De Polders

7090 ha

XIII A

van Ravenstein

II

Dorpspolder
Balgoijen Keent
p. 5.15
1805 ha
met inbegrip
van hoge gronden

III C

Dorpspolder

Neerasselt

III D

105 ha

III A

practisch
altijd open

E

18 ha

wetering

Sloopwetering

IV

240 ha

practisch
altijd open

practisch
altijd open

practisch
altijd open

practisch
altijd open

Hertogs-

practisch
altijd open

10.3

12.1

practisch
altijd open

Room

Hooge

Beek

Helche

19.0

15.9

15.0

11.3

17.5

19.8

20.0

Zevenhuis

20.0

Melk. pad

V

Vaenderheil

Loelt

Scherpenberg

S

Graspenloop

Lander

graaf

Trent

21950 ha

Stroomgebied Hooge Raam

DE HOOGHE RAAM: HET WATER

De beek bindt onze buurt!

Bekijken we de beek evenwel vanuit het oogpunt van waterkwaliteit, dan past de term ontbinding of rotting beter. In de winter van 1980 kon vanaf de Raam tot het "Stuwke bij Gerrits" in de sneeuw een otter worden gespoord; een kenner van de waterkwaliteit bij uitstek. Na enige verkenningen bij het Stuwke is deze trekkende otter ras op zijn schreden teruggekeerd, omdat hij (of zij) het verder wel bekeken had: een barstens slechte waterkwaliteit.

Deze slechte waterkwaliteit wordt voornamelijk veroorzaakt door lozing van huishoudelijk afval uit Zeeland en Langenboom. De afvalwaterlozing van Zeeland heeft voor onze buurt verreweg de grootste invloed, omdat deze lozing enerzijds de grootste omvang heeft en anderzijds stroomopwaarts van onze buurt plaatsvindt. De lozing van Langenboom vindt verder stroomafwaarts plaats, zodat we hiervan minder merken.

Daarnaast mogen kleinere (incidentele) afvalwaterlozingen op de beek en afstroming en/of uitspoeling van mestoverschotten van landbouwgronden niet worden vergeten.

De gevolgen van de voornoemde afvalwaterlozingen zijn dramatisch. Veel, zo niet alles van de natuurlijke rijkdom van de beek is verloren gegaan. Juist onze oudere buurtbewoners, die de glorie-tijd van onze beek nog hebben gekend, kunnen dit het beste overzien. Zij hebben vergelijkingsmateriaal. Wat te denken van de zalm, die in 1936 door Tien Selten aan de riek werd gestoken. Deze zalm is sindsdien in de volksmond weliswaar aanzienlijk in gewicht toegenomen, doch het is en blijft een zalm.



De otter

Er werd menig otter gevangen en het stolpen van vis met de mand was voor velen een geliefde bezigheid. Veel kinderen uit de buurt leerden zwemmen in de beek en het water diende als drinkwater voor het vee. Al deze zaken typeren de goede waterkwaliteit in het verleden. Voorts blijkt hieruit, dat de beek destijds aanzienlijk meer werd benut dan op dit moment.

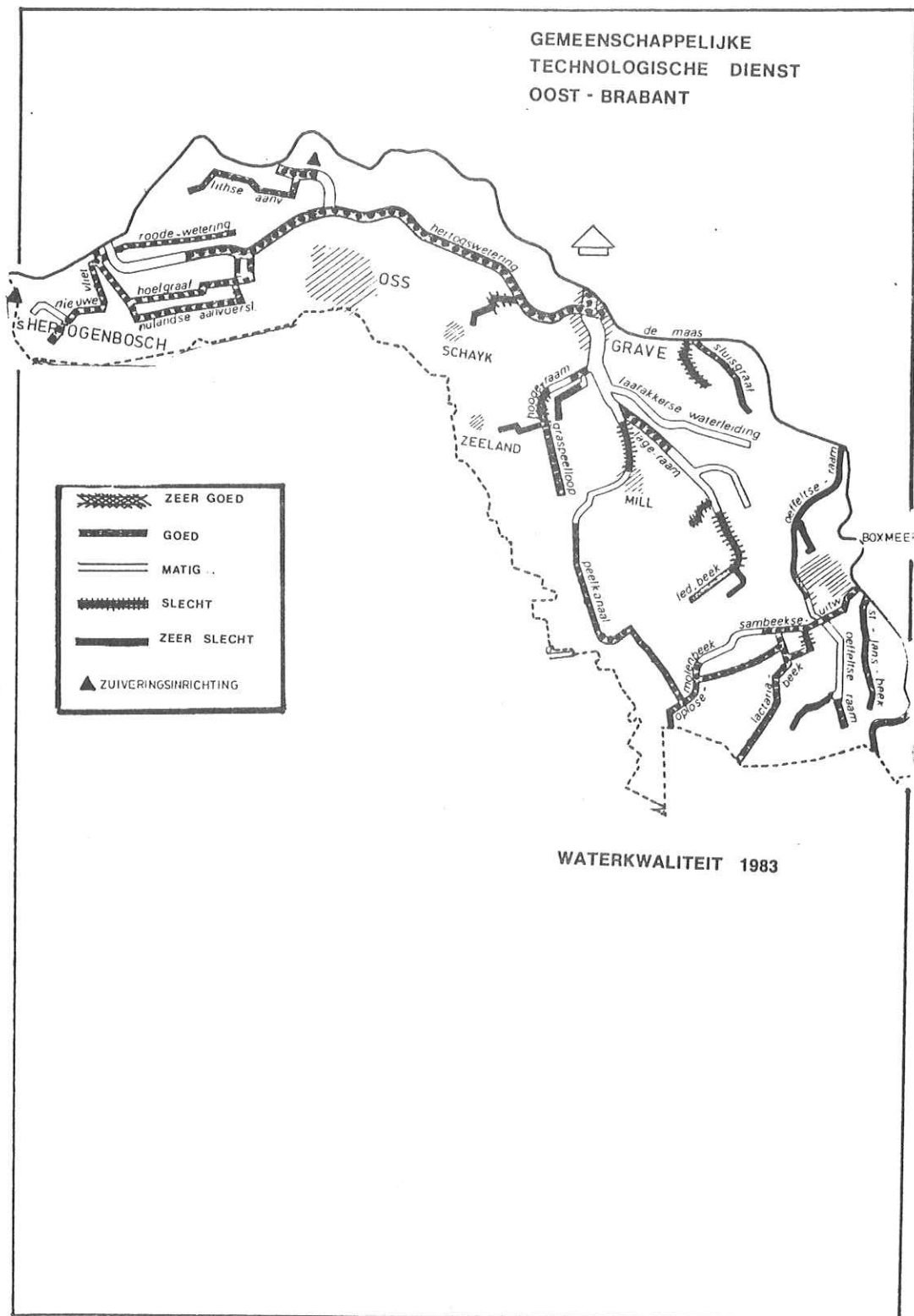
Thans bestaat er nauwelijks nog binding met de beek. Zo nu en dan steken we de beek over, alhoewel hiervan ter plaatse van de nieuwe overgang niet veel meer te merken is. Hier lijkt de beek weggestopt, mogelijk uit schaamte voor de slechte waterkwaliteit.

Hoe heeft het zover kunnen komen?

Naast de eerder genoemde afvalwaterlozingen hebben ook de kanalisatie en de beheersing van de waterafvoer middels stuwen een negatieve invloed op de planten- en dierenwereld gegeven. De afvalwaterlozingen zijn een direkt gevolg geweest van de sterke groei van dorpen, gepaard gaande met een sterke uitbreiding van de rioolstelsels. Voor de afvoer van de sterk toegenomen hoeveelheden afvalwater was een goed doorstroomde watergang nodig. Deze twijfelachtige eer viel de beek te beurt.

De beek kan relatief kleine hoeveelheden afvalwater verwerken door het zogenaamde 'natuurlijke zelfreinigingsproces'. Een lichte verontreiniging wordt door van nature in het water voorkomende bacterien en andere kleine organismen afgebroken. Een voorwaarde hierbij is, dat het water voldoende zuurstof bevat. Van de natuurlijke zelfreiniging moet men zich evenwel niet te veel voorstellen; de capaciteit is gering. Voor grote afvalwaterlozingen schiet het

GEMEENSCHAPPELIJKE
TECHNOLOGISCHE DIENST
OOST - BRABANT



WATERKWALITEIT 1983

natuurlijke zelfreinigingsproces tekort. Voor de afbraak van de verontreiniging wordt dermate veel zuurstof verbruikt dat de in het water opgeloste zuurstof uitgeput raakt. Op dat moment gaan rottingsprocessen een rol spelen; de oorzaak van de vaak stinkende beek.

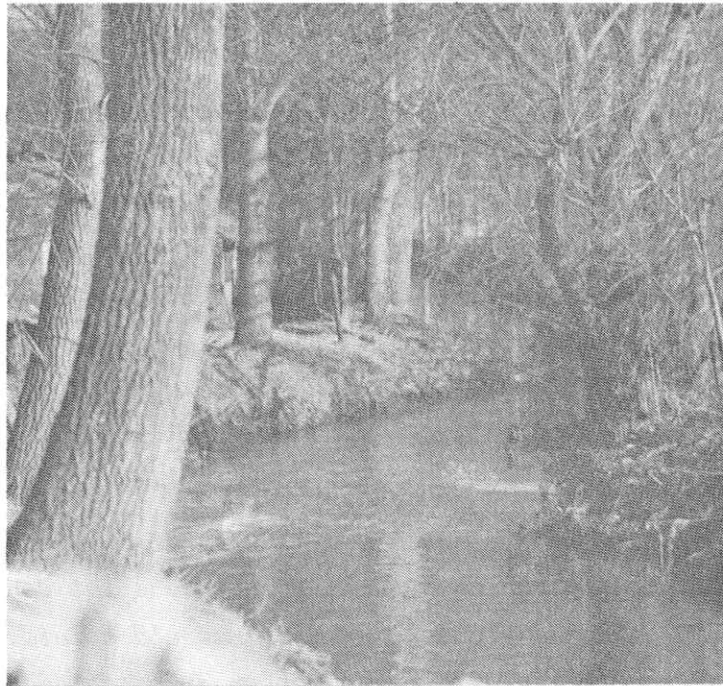
Een sterke daling van het zuurstofgehalte van het water heeft grote gevolgen. Voor vele dieren (vissen etc.) en planten wordt het leven onmogelijk. De sterke verarming of verdwijning van de planten- en dierenwereld is dus het gevolg van het te lage zuurstofgehalte van het water en niet van de vaak vermeende direkte giftigheid van afvalwater.

Naast de zuurstofdaling speelt ook de sterk toegenomen hoeveelheid voedsel in het water een belangrijke rol. Door de afvalwaterlozingen is het beekwater erg voedselrijk geworden. Dit heeft tot gevolg, dat het aantal planten- en diersoorten sterk vermindert en dat enkele soorten massaal gaan optreden (bijvoorbeeld sterke groei van algen, grassen). In voedselarm water is de soortenrijkdom aanzienlijk groter dan in voedselrijk water. Ditzelfde verschijnsel kunnen we waarnemen op bijvoorbeeld slecht bemeste graslanden, waarin vele soorten planten groeien (bloemenweiden). Bemesting van deze graslanden heeft tot gevolg, dat er nog slechts enkele soorten overblijven (grassen).

Kanalisisatie van de beek heeft eveneens tot een sterke verarming van de planten- en dierenwereld geleid. Afsnijding van bochten en uitdieping hebben ertoe geleid, dat verschillen in waterdiepte, stroomsnelheid en dergelijke verdwenen. Juist deze verschillen zorgden voor een gevarieerde planten- en dierenwereld. Iedere plant of dier stelt immers verschillende eisen aan zijn omgeving.



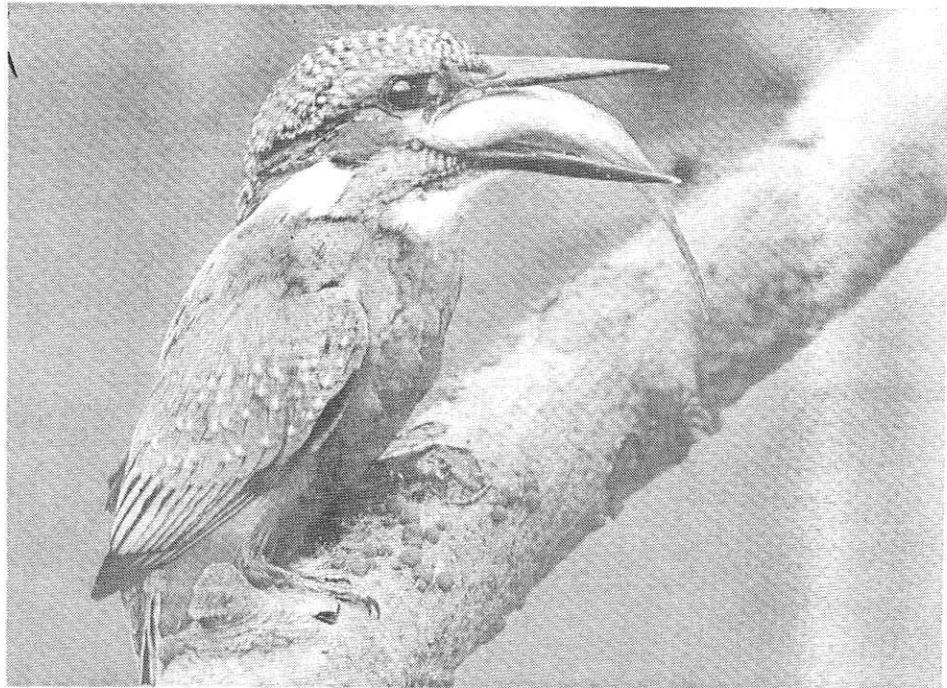
toen



nu

Hoe ziet de toekomst van de beek eruit?

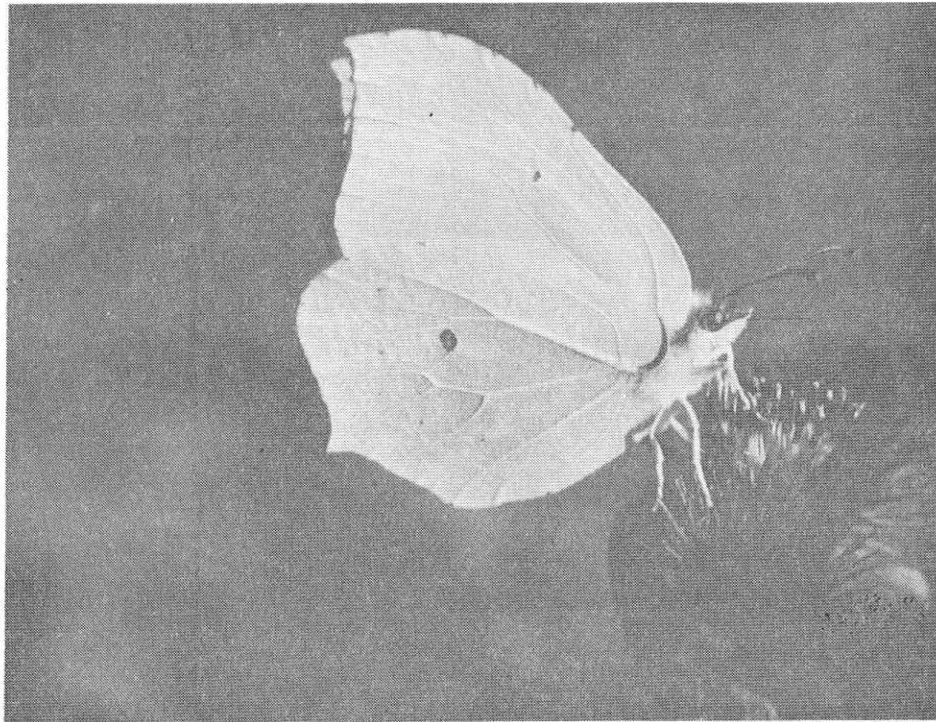
Niet al te somber. De grote afvalwaterlozingen worden binnen afzienbare tijd afgekoppeld en naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie geleid. Het zal daarna nog enige tijd duren voor de beek weer echt 'schoon' is. Afbraak dan wel verwijdering van de rottende sliblaag op de bodem kost tijd. De 'goeie ouwe tijd' komt echter niet meer terug. De kanalisatie is een gegeven. Veel planten- en diersoorten zijn verdwenen of zeldzaam geworden (o.a. de otter). We blijven evenwel optimistisch gestemd.



De Ijsvogel



De Slanke Sleutelbloem



De Citroenvlinder

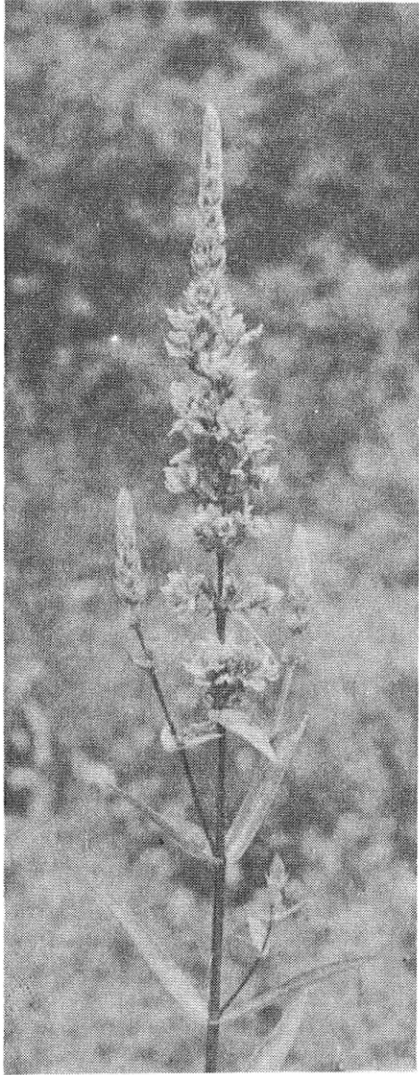
DE HOOGHE RAAM: DE OMGEVING

Variatie en soortenrijkdom

In het voorgaande artikel is de kwaliteit van het water in de beek beschreven. De beek staat evenwel niet op zichzelf. Zij vormt een geheel met de omgeving. Sterker nog: de beek heeft voor een groot gedeelte haar eigen omgeving geschapen.

Door verlegging van de bedding en slibafzettingen tijdens overstromingen in het verleden zijn verschillen in hoogte en bodemgesteldheid ontstaan; met andere woorden een omgeving met veel variatie. Zoals we al eerder hebben gezien heeft juist deze variatie een soortenrijke planten- (flora) en dierenwereld (fauna) tot gevolg. Elke plant of dier stelt bijzondere eisen aan zijn omgeving. Bij veel variatie in een landschap zijn er veel overgangssituaties (bijv. van nat naar droog, van voedselrijk naar voedselarm). Dit betekent dat er veel planten en dieren aan hun trekken kunnen komen.

In de loop der tijd is er veel variatie uit ons beekdal verdwenen. De ontwatering is verbeterd, waardoor minder grote verschillen tussen nat en droog ontstonden. Houtwallen zijn gekapt. De bemesting van landbouwgronden is sterk toegenomen, waardoor het verschil tussen voedselarme en voedselrijke gronden afnam. Dit alles heeft geleid tot een sterke afname van het aantal planten- en diersoorten. In ons beekdal komen echter nog enkele plaatsen voor waar de verarming nog betrekkelijk weinig heeft toegeslagen. Dergelijke plaatsen komen elders weinig meer voor en we kunnen er gerust trots op zijn, hetgeen uit de volgende beschrijving moge blijken.



Kattestaart



Bremraap

Planten

Van de wilde bloemplanten van ons beekdal kunnen de volgende typische vertegenwoordigers worden genoemd.

De Sleutelbloem of Primula. Een bij de wet beschermde helder gele, rijkbloeiende bloemplant, die in vochtige loofbosjes en langs slootkanten groeit. De bloeitijd valt erg vroeg: maart-april. Deze vroege bloei is nodig, omdat de plant als bewoner van loofbos uitgegroeid moet zijn, vóór het blad aan de boom komt. Bij latere bloei zou de plant te weinig licht krijgen.

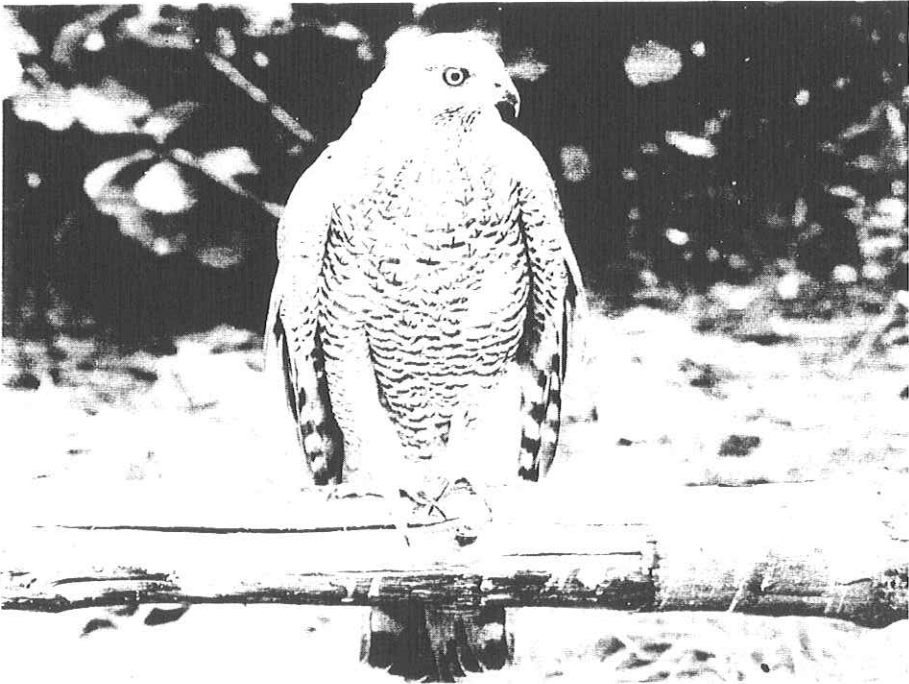
De Bosanemoon met zijn witte, tegen het einde van de bloei rose aanlopende bloemen, die fraaie witte tapijten in de loofbosjes en houtwallen vormen. Evenals de sleutelbloem een vroege bloeier: maart-april. De bosanemoon is een kieskeurige klant. De grond mag niet al te droog zijn en niet te schraal, maar toch ook weer niet zo voedselrijk dat Fluitekruid, brandnetels en andere hem verdringen.

Het zeldzame Muskuskruid, een zwak naar muskus ruikende plant, die op losse humus onder bomen en hakhout groeit. De bloeiwijze is bijzonder; de bloemen vormen namelijk samen een geelgroen kubusje. De bloemen worden door vliegen bezocht. De plant brengt zelf zijn rijpe vruchten in de grond door de vruchtsteel sterk te krommen.

De bij de wet beschermde Vogelmelk uit de liliëfamilie met zijn lange smalle bladeren, voorzien van een duidelijke witte middennerf. De grote helder witte bloemen zijn erg gevoelig voor licht en warmte. Op gure sombere voorjaarsdagen gaan ze niet open, maar in de zon stralen ze wijd uit.



De Buizerd



De Havik

De eveneens tot de leliefamilie behorende veelbloemige Salomonszegel en Dalkruid, die bij elkaar groeien in de zandige bosjes. De buisvormige bloemen van de Salomonszegel worden bezocht door langtongige hommels; de veel kleinere bloemen van het Dalkruid door muggen en vliegen.

Van de overige plantensoorten mogen de Mispel en de bij de wet beschermde Koningsvaren niet onvermeld blijven.

Dieren

Het zal duidelijk zijn dat een rijkgeschakeerde plantenwereld vele soorten insecten aantrekt (vlinders, hommels etc). Vele planten hebben hun eigen bezoekers. De Oranjetipvlinder bijv. bezoekt uitsluitend de Pinksterbloemen. Van de grotere zoogdieren kunnen de vos, de das en het ree worden genoemd.

De Vos gebruikt het beekdal graag als jachtgebied, waarbij vooral op muizen en ratten wordt gejaagd (gemiddeld 70% van zijn voedsel). Het Ree neemt sterk in aantal toe.

De Das, een streng beschermde marterachtige, zoekt zijn voedsel in de lager gelegen weilanden (emelten, pieren etc). Hoewel de das in Nederland zeer zeldzaam is geworden, is de dassenstand in het beekdal en de direkte omgeving redelijk. In onze buurt ligt een oude dassenburcht, die volgens de Vereniging Das en Boom de, voorzover bekend, grootste in Nederland is.

De Buizerd is een vertrouwde verschijning in ons landschap. De Havik, een snelle doch zeldzaam geworden jager, laat zich regelmatig bij ons zien. Laag scherend langs de houtwallen verrast hij zijn prooi. Het vrouwtje, dat aanzienlijk groter is dan het mannetje, kan zelfs een haas de baas.

Veel zangvogeltjes zoals Sijsjes en Putters bezoeken in de herfst ons beekdal. Al met al te veel om op te noemen.



De Vos



De Das

Een bijzondere tuin

In ons beekdal bevindt zich een bijzondere tuin van wilde bloeiplanten; de tuin van Jo Gerrits. Deze bevat, na vijf jaar hobby, ca 450 wilde soorten. Zijn tuin trekt vele bezoekers; niet alleen diverse soorten insekten, maar ook excursies van o.a. het Instituut voor Natuurbescherming en andere geïnteresseerden van heinde en verre.

De wilde bloeiplanten ("de blimkes") in de tuin van Jo Gerrits zijn teveel om op te noemen; U moet er beslist eens gaan kijken.

Tenslotte

In het voorgaande zijn een aantal bijzondere elementen uit de planten- en dierenwereld van ons beekdal beschreven. Gebleken is dat een aantal soorten sterk afhankelijk is van de specifieke gesteldheid van bodem en water. Door ruilverkaveling en met name de normalisatie van sloten en dergelijke, komen deze planten en dieren onder grote druk te staan. De kenmerkende gedeelten van ons beekdal met vele bijzondere planten en dieren dienen zoveel mogelijk te worden ontzien. In dit verband is de werkelijke betekenis van het woord 'normaliseren' het meest op zijn plaats. Wat is normaler dan een zoveel mogelijk natuurlijke beek en omgeving?



Boven.....



.... en onder de brug

DE HOOGHE RAAM: DE BRUG

Inleiding

In dit artikel wordt een poging gedaan de geschiedenis van de kunstwerken over de Hooge Raam aan de Busweg te beschrijven. Dit gebeurt aan de hand van gegevens uit de archieven van de gemeenten Escharen en Reek en het Waterschap De Maaskant. Er zijn geen andere bronnen geraadpleegd (zoals bijv. notulen van raadsvergaderingen), omdat daartoe de tijd ontbrak. Feit is dat er veel heen en weer geschreven is. De geschiedenis begint, voorzover bekend, omstreeks 1850 en eindigt rond 1934 met de aanleg van een betonnen brug, die in 1984 vervangen wordt door een plaatstalen duiker.

De geschiedenis

De vroegste brief over de Hooge Raam dateert 6 juni 1868 van de gemeente Escharen aan Reek, waarin deze gemeente bericht dat er "plannen zijn" om de Hooge Raam te normaliseren. "Wij hebben de eer U Mijne Heeren kennis te geven dat wij met Francis Smits, landbouwer en eigenaar van en op den bouwhof de bus onder Uwen gemeente, zijn overeengekomen, om de zogenaamde bussebeek over Zijne eigendommen te vernieuwen, eene kortere en verbeterde rigting te geven, en vermits die vernieuwing over eene lengte van p.m. 225 ellen, overhet grongebied onder Uwe gemeente gelegen, zoude plaats hebben, zoo mogen wij vertrouwen dat dat Uwe goedkeuring zal wegdragen....."

Op 20 december 1872 is een schrijven van Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord Brabant aangetroffen waarin staat dat gelet op "de opgaaf van den hoofdingenieur van den Waterstaat dat de steenen brug over de Hoogebaam op de scheiding van Reek en Escharen onder het beheer van besturen dier gemeenten, dringend spoedige vernieuwing vereischt. Overwegende dat tot het nemen der vereischte voorzieningen eene gemeenschappelijke regeling

Echtern, den 3 Januarij 1873

Wij hebben de eer U. Hoijne Heeren bij dezernied. te deelen, dat wij den Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie zijn aangefchreven over de St. eentenbrug over de Hoogebaan op de scheiding van Rijk en Eerharen, welke moet herstelt worden en tevens zijn wij daarbij gemachtigd geworden om met U. Hoijne Heeren een eenschappelyk die zaak, onder naeder goedkeuring van Heeren Gedeputeerde Staten te regelen, doch wij vermeen dat die brug door den Landbouwer Smits moet onderhouden worden en verzoeken des U. Hoijne Heeren, om op woensdag aens te aen die om 2 ure des middeldags bij Smits in de Poort te zijn om de zaak te onder zoeken en over de zaak te raadsp. leggen, mygthet wist te U. Hoijne Heeren niet te pas komen op dien dag gelieve dan een andern dag te bepalen en dit ons te schrijven

Namens Burgemeester en Wethouders van Echtern

P. Jacobs Secretaris

An
Heeren Burgemeester en Wethouders
van
Buck.

door voornoemde Gemeentebesturen wordt gevorderd".

Op 3 januari 1873 richt de gemeente Escharen zich in vervolg op het voorgaande schrijven tot de gemeente Reek teneinde tot een gemeenschappelijke voorziening te komen. De sekretaris P Jacobs die namens B&W schrijft, merkt echter op dat "die brug door den landbouwer Smits moet onderhouden worden..."

Op 12 december 1881 volgt dan een schrijven van Escharen aan Gedeputeerde Staten waarin deze gemeente er op wijst niet alleen verantwoordelijk te zijn voor de brug, aangezien het hier de grensscheiding van Reek en Escharen betreft. Tevens wordt opgemerkt: "...wij vermeenen als ook de gemeente Reek dat adres-sant Smits zelve verplicht is die brug te moeten maken en onderhouden zo als zij vroeger door den vorigen eigenaar der Bus gelegd en ten allen tijden onderhouden is en wat betreft het groot belang van Verheggen en Lemmens vermeenen wij dat dit hoofdzakelijk gelegen is in het groote belang welke zij stellen in hunnen buurman Smits". Getekend door J Cuppen en P Jacobs, voorzitter en sekretaris van de gemeente Escharen.

In een schrijven van 15 februari 1884 aan Gedeputeerde Staten zegt de gemeente Escharen niet bereid te zijn aktie te nemen in de inmiddels 10 jaar durende kwestie rond herstel van de stenen brug. In dat schrijven is sprake van een verzoekschrift van F Smits , waarin gevraagd wordt "te willen dienen van bericht en raad". De inhoud van dat verzoekschrift is niet bekend; laat zich gezien de reaktie wel raden. Nogmaals wordt door de gemeente gesteld "...en wij met grond blijven veronderstellen dat hij zelve verplicht is die brug te moeten maken en onderhouden zoo als zij vroeger gemaakt en onderhouden is door den vorigen eigenaar der bouwhoeven de Bus".

Model III.

WATERLEIDINGEN

Legger B.

Gemeente

Reek

Supplément N° 1.

De Waterleiding genaamd *de Hooge Raam*
aanvangende *aan de grens van de gemeente Escharen, zuid van het* grens van
het kadastraal perceel (*linker* oever) Sectie *B*
N° *245* loopende door *de gemeenten Reek*
en *Escharen tot het eind zuid. Godelyke*
grens van het kadastraal perceel (*linker* oever)
Sectie *B* N° *313* , langs den *linker* oever
gemeten, lang *2059* M.



Omdat de gemeenten Escharen en Reek weigeren iets te ondernemen, bouwt Smits een noodbrug op een andere plaats (op eigen grond); deze brug is niet openbaar en is slechts beperkt voor anderen toegankelijk.

Zonder dat er sprake is van een werkelijke oplossing van het probleem met de brug bij de Bus, is er geen correspondentie gevonden tussen 1884 en 1925. Al die jaren is er een noodoplossing: een ingestorte stenen brug en een houten noodbrug die alleen voor de oversteek naar de aan de overzijde gelegen gronden in eigendom van hoeve 'De Bus' werd gebruikt en voor het overige door een slagboom was afgesloten.

Pas op 5 juni 1926 treffen we een brief aan in de archieven van de gemeente Reek waarin de kwestie opnieuw wordt aangekaart. De toenmalige burgemeester van Reek, Wientjens meldt: "De duiker nabij de woning van Selten is geheel ingevallen en onbruikbaar. De wethouders deelden mij mede dat deze duiker vroeger door de gemeente Escharen en Reek gemeenschappelijk is gerestaureerd". Hij stelt voor "indien dat het geval is, komt het mij voor, dat het niet meer dan billijk is, dat deze duiker ook thans op gemeenschappelijke kosten wordt gerepareerd."

Op 23 juni 1926 reageert de gemeente Escharen afwijzend op dit voorstel. Op basis van de inhoud van het schrijven 12 december 1881 en van de waterlegger konkludeert Escharen niet onderhoudsplichtig te zijn. Aan Reek wordt geschreven: "Door ons is daarom besloten vooralsnog niet op Uw voorstel vervat in Uwen ter zijde vermelde brief, in te gaan".

Na een pauze van enkele teintallen jaren komen nu de pennen pas écht in beweging. De burgemeester Wientjens en wethouder Van

Aanwijzingen ten aanzien der onderhoudsplichtigheid, voor zooveel de Waterleiding betreft.						Aanduiding der in of over de Waterleiding onderhouden plichten.
Kadastrale aanduiding der perceelen, uitmakende de aansluiting van de waterleiding		Kadastrale aanduiding der perceelen, uitmakende de aansluiting van de waterleiding		MINIMUM VAN	Omschrijving der verplichting tot onderhoud der waterleiding, waar dat onderhoud op een ander rust dan op hem, die eigenaar of vruchtgebruiker is van het langs de waterleiding gelegen perceel, met aanhaling van den daartoe betrekkelijken rechtstitel of overeenkomst en vermelding der perceelen, waarop de last tot onderhoud kleeft en der namen van de eigenaars of vruchtgebruikers dier perceelen.	Omschrijving der plaats, ligging ten opzichte der aangrenzende kadastrale perceelen en in richting der kunstwerken, als van
RECHTER- OEFEN.	LINKER- OEFEN.	RECHTER- OEFEN.	LINKER- OEFEN.			
Secctie.	Nummer.	Secctie.	Nummer.	Breedte.	Diepte.	a. bruggen. b. duikers en brulen. c. vooiers. d. vaste schooren. e. sluisen en schotten. f. beschoeiingen en afbesnagen. g. stuopen, slajpen, rijkens- en pak- werken, dammen, roosters, palen enz.
Escharen	B	295	200	3	150	veelwateraanwinning door stoot.
		294	225			idem
		294	200			idem
		549	50			idem
		gemeenteweg	9			idem
	B	209	160			idem
		208	160			idem
		gemeenteweg	7			idem
	B	530	175			idem
		539	50			idem
		406	140			idem
		328	92			idem
		405	18			idem
		326	230			idem
		325	160			idem
		gemeenteweg	25			idem
	B	543	28			idem

houden schoor.

deuren deuren tegene den gemeenteweg.

houten overde leguonen den gemeenteweg.

houten schoor van de landbouw tegene den B n. 405.

houten schoor van de landbouw tegene den gemeenteweg co en gemeenteweg B n. 323.

Behorende bij Legger B

Casteren van de Reek schrijven op 24 augustus 1926 aan "Heeren Gedeputeerde Staten van Noord Brabant" een brief om de kwestie nader te komen onderzoeken: "De onderhavige brug over de Raam - een gemetselde duiker - is volgens de openbare leggers dezer gemeente in onderhoud bij de aangrenzende eigenaars, d.i. thans Lambertus Selten, die woont in de onmiddellijke nabijheid der brug onder de gemeente Reek, op de boerderij genaamd 'de Bus'. Verschillende landbouwers, ingezetenen der gemeente Escharen, hebben hunne gronden aan de westzijde van de Raam liggen onder Reek of Velp, zoodat een overgang over de Raam voor hen onmisbaar is voor de uitoefening van hun bedrijf, terwijl, behalve vermelde L. Selten, de ingezetenen van de Reek bij de al- of niet aanwezigheid van een brug of duiker niet zijn geïnteresseerd. Zulks blijkt trouwens reeds hieruit, dat alle reclamanten ingezetenen der gemeente Escharen zijn."

De gemeente Reek oordeelt dat vanwege de belangrijke gemeenschappelijke belangen het onderhoud beter in handen ware van het openbaar gezag (de gemeenten Reek en Escharen). Omdat Escharen op het gemeenschappelijk aanpakken niet wil ingaan, vraagt Reek aan Gedeputeerde Staten deze kwestie aan een nader onderzoek te onderwerpen.

Op 30 augustus 1926 bericht Escharen aan M. v. Boekel e.a. (belanghebbende boeren ten aanzien van de brug). Uit een uitgebreid onderzoek (waarvan in de archieven de aantekeningen zijn aangetroffen) is voor de gemeente andermaal komen vast te staan dat "de eigenaar van de bouwhoeve 'De Bus' onder de gemeente Reek, onderhoudsplichtige van den door adressanten bedoelden duiker is".

De gemeente adviseert M. v. Boekel e.a. "Aangezien het vak waterleiding waarover den duiker ligt in onderhoud is bij de Gemeente Reek, adviseeren wij U, het gemeentebestuur van Reek - dat naar ons wordt verzekerd, aan onderhoudsplichtige ver-

1/3. 4.
Ged. R. P.
Burg. over de Raan.
Brieven o. niss. d. 19-04/8'06
S. No. 114. 1e Abd.
1 Bijl. 1.

Reek: den 24 Augustus 1926.

In antwoord op nevenvermelde missive en onder terugzending van bijgaand adres, hebben wij de eer Uw Collegen het volgende te berichten.

De onierkavige brug over de Raan - een gemetselde duiker, - is volgens de openbare lezers dezer gemeente in onderhoud bij de aannemende firmaars, d.i. thans Lambertus Selten, die woont in de onrikselijke nabijheid der brug onder de gemeente Reek, op de boerderij genaamd „de Bus“.

Verscheidene landbouwers, ingezetenen der gemeente Escharen, hebben hunne gronden aan de westzijde van de Raan liggen onder Reek of Veld. Zij eischen een overgang over de Raan voor hen onmisbaar is voor de uitoefening van hun bedrijf, terwijl, behalve vermeldde Selten, de ingezetenen van Reek bij de al- of niet aanneming van een brug of duiker niet zijn geïnteresseerd. Zulks blijkt trouwens reeds hieruit, dat alle reclamanten ingezetenen der gemeente Escharen zijn.

De enorme massa water, welke hier passeeren moet, mede ten gevolge van het ieder jaar toenemende peilwater, maakt het noodzakelijk, dat de brug of duiker van groote capaciteit en degelijke constructie zij, om bestand te kunnen zijn tegen het vele en sterk stromende water. Bovendien is het daarom, dat Selten eischt te redden eventueel te maken hooge kosten tot herstel der brug, waarvan, zooals gezegd, hoofdzakelijk anderen profiteeren.

Op grond van een en ander wil het ons voorkomen, dat het onderhoud van nevenvermelden duiker, waarbij belangrijke gemeenschappelijke belangen betrokken zijn, beter in handen ware van het openbaar gezag, i.e. der gemeenten Reek en Escharen. Om eene oplossing in dien geest te verkrijgen hebben wij de gemeente Escharen bij brief van 5 Juni j.l., W. 1/3, 1, voorgesteld, om den duiker op gemeenschappelijke kosten te doen restaureren, op welk voorstel Burgemeester en Wethouders van Escharen bij brief van 25 Juni d.a.v., W 1/8, berichtten niet te kunnen ingaan.

In verband met vorenstaande geven wij Uw College beleefd in overweging, deze kwestie aan een nader onderzoek te onderwerpen, en, daar de afdoening der aangelegenheid in verband met den naderen en winter urgent is, zouden wij het zeer op prijs stellen, indien de oplossing zoo mogelijk eenigszins spoedig werd gevonden.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN REEK.

De Burgemeester,



De Wethouder,

M. G. van Casteren

VAN HEEREN G. DEPUTEERDE STATEN
VAN NOORDBRABANT,
TE HERTOGEBOSCH.

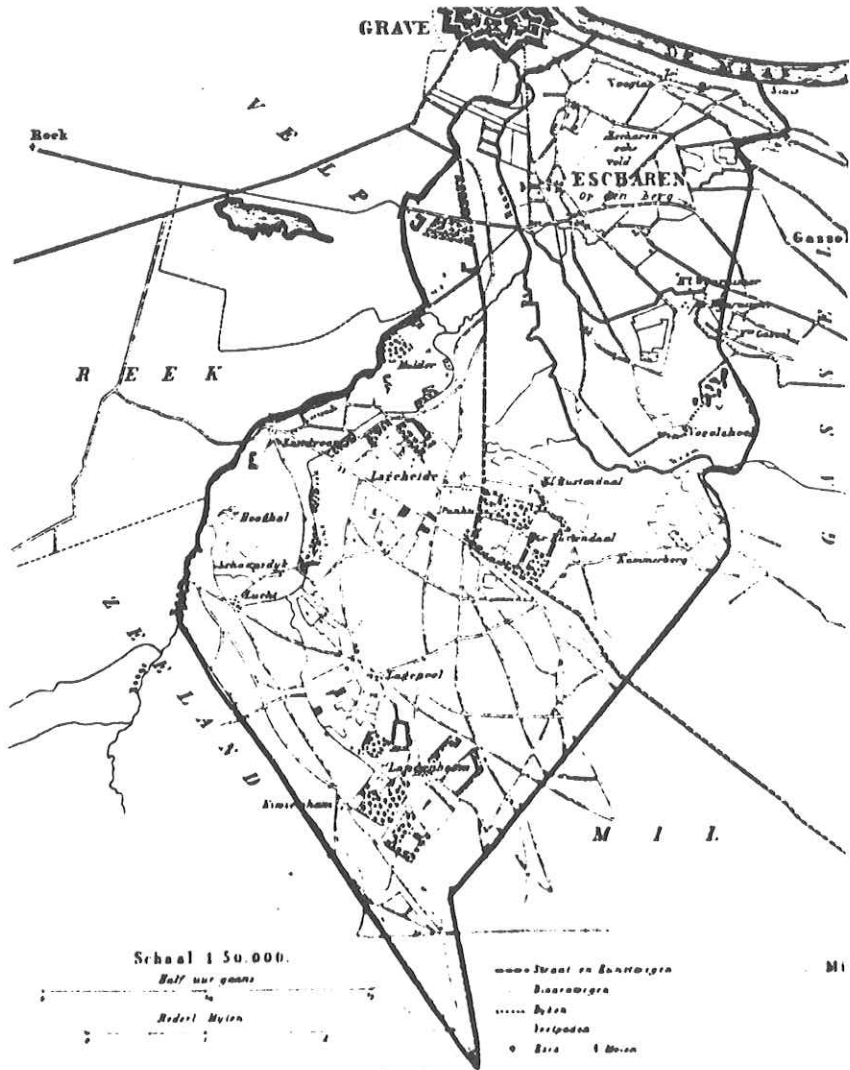
gunning heeft gegeven tot het leggen van eene noodbrug, waarvan adressanten echter geen gebruik mogen maken - op te dragen den onderhoudsplichtige, door toepassing van de voorschriften van het Reglement op de waterleidingen in Noordbrabant, tot het herstellen van den duiker te noodzaken".

In de winter van 1926 - 1927 gebeurt er verder niets, althans daar is geen correspondentie over gevonden.

Dan wordt op 24 mei 1927 "de schouw gevoerd" over de onder toezicht van de gemeente Escharen staande waterleiding. In het procesverbaal dat hiervan wordt opgemaakt is bevonden: "dat de duiker gelegen in den openbaren weg tusschen het perceel kadastraal bekend Gemeente Escharen Sectie F. No 37 en de Gemeente Reek, waarvan blijkens legger B. No. 4 der Waterleidingen in de Gemeente Escharen Francis Smits (thans de weduwe Lambertus Selten te Reek) als eigenaar en gebruiker de onderhoudsplichtige is, is versleten en ingevallen". Voorts werd in dit procesverbaal bepaald dat de weduwe Selten verplicht werd de ingevallen duiker op te ruimen en te vervangen door een houten brug van "Wijdte in den dag 2.50 M., lengte in de richting van de as der waterleiding 2.30 M., hoogte van de kanten der waterleiding boven den bodem 1.65 M. Hoogte van den onderkant des bovenbouws boven den bodem 1.35 M.

Dit werk moest de onderhoudsplichtige vóór 24 juni van dat jaar jaar geklaard hebben volgens burgemeester van den Hövell.

Op 16 augustus 1927 bericht de burgemeester van de gemeente Reek, Wientjens, aan de weduwe Selten dat het verhaal dat zij verspreidt in Escharen, dat vergunning door de gemeente Reek is afgegeven voor een noodbrug, op onwaarheid berust. Hij adviseert haar tevens de brug openbaar toegankelijk te doen



zijn "tot de kwestie is opgelost" en indien dit niet zal worden opgevolgd, zal hij de gemeente Escharen verzoeken de noodbrug op te ruimen.

25 Augustus 1927 volgt opnieuw een kort briefje van Wientjens:

"De Burgemeester der gemeente Reek geeft U bij deze kennis dat de vergunning waarbij U voorlopig werd toegestaan een noodbrug te leggen over de rivier de Raam nabij Uwe woning in afwachting van de restauratie der oude brug welke is ingevallen vanaf heden wordt ingetrokken!"

Er is dus wel een tijdelijke vergunning geweest ?!

De gebeurtenissen volgen elkaar nu snel op.

Uit persoonlijke overlevering van de toenmalige bewoners van 'De Bus' is bekend dat in deze periode de burgemeester Van Hövell tot Westerflier zich persoonlijk op de hoogte is komen stellen van de toestand ter plaatse. Het moet een fraaie aanblik geweest zijn: een van boosheid dansende burgemeester voor het gesloten hek (hij kon er echt niet door). Onverrichterzake moest hij huiswaarts keren; voor een persoonlijke aanspraak kreeg hij niet de gelegenheid, het volk liet zich wijselijk niet zien. Het idee om via een grote omweg alsnog bij hoeve 'De Bus' tegeraken heeft hij laten varen.

Op 29 september 1927 is door de burgemeester en wethouder der gemeente Escharen, Frans Alexander Josef Baron van Hövell tot Westerflier en Johannes van der Linden, de herschouw gevoerd over de waterleiding bij 'De Bus'.

Opnieuw wordt de slechte toestand van de duiker vastgesteld "versleten en ingevallen" en tevens wordt in het opgemaakte procesverbaal vermeld dat "ter vervanging van die brug, naast de bestaande, door de Weduwe Lambertus Selten een noodbrug is gelegd, welke echter voor het publiek verkeer is afgesloten."

GEMEENTE ESCHAREN.

TELEFOON No. 1.

POSTREKENING No. 45753.

No. 1/1
ONDERWERP:

ESCHAREN, den 4 FEB. 1929

BERICHT OP BRIEF a.d.

over de "Hooge Raam"
1929

BIJL.



Bij brief van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, dd 5 December j.l. G.Nr.105, werd ons medegedeeld, dat na een onstandig onderzoek voor genoemd College niet is komen vast te staan de verplichting van de med.L.Beiten ten Uwent, om de bij hare boerderij over de "Hooge Raam" gelegen brug te onderhouden .

De aangewezen oplossing is volgens genoemd College, dat deze brug wordt vernieuwd en onderhouden door de Gemeenten Heek en Escharen te zamen.

De Raad dezer gemeente heeft verklaard zich met deze oplossing te kunnen vereenigen.

In de veronderstelling dat ook U met deze oplossing accoord gaat, stellen wij U voor, in eene gemeenschappelijke bijeenkomst - te houden ter plaatse en op den tijd door U te bepalen - deze aangelegenheid te behandelen.

Burgemeester en Wethouders van Escharen,

De Burgemeester,

M. Buclafs L. B.

De Secretaris,

[Handwritten signature]

Op 5 december 1928 komt er van Gedeputeerde Staten van Noord Brabant reaktie op het schrijven van 30 augustus 1926(!) waarin zij de uitslag geven van een omstandig onderzoek betreffende "onderhoud en vernieuwing der brug over de Hooge Raan". Voor Gedep. Staten is niet komen vast te staan dat de eigenaar van de boerderij de Bus deze brug moet onderhouden. Zij geven als oplossing dat de brug vernieuwd en onderhouden wordt door de gemeenten Reek en Escharen. Binnen een maand moeten de gemeenten berichten of zij akkoord zijn.

Op 12 december 1928 verklaart de gemeente Reek akkoord te zijn tot gezamenlijke aanleg en onderhoud van de brug en bevestigt dat aan Gedep. Staten.

Op 4 februari 1929 volgt een brief van Burgemeester en Wethouders van Escharen aan Reek waarin zij verklaren met instemming van de Raad ook akkoord te zijn met de "aangewezen oplossing". Voorgesteld wordt "in eene gemeenschappelijke bijeenkomst" deze aangelegenheid te behandelen (namens de burgemeester ondertekend door M Roelofs, loco).

De Provincie ziet in de snelle reaktie van Reek een signaal dat het probleem snel opgelost kan worden en schrijft al op 27 februari 1929 aan de gemeente Reek: "Naar aanleiding van Uwen bovenaangehaalden brief geven wij U, voor zooveel noodig in overweging U met het gemeentebestuur van Escharen in verbinding te stellen". De brief is in afschrift ook aan Escharen gestuurd, waarna op 8 maart 1929 deze gemeente andermaal Reek schriftelijk verzoekt om een bespreking te beleggen.

Daarop neemt Reek onmiddellijk contact op en bericht op 9 maart 1929 dat "de oorzaak van de vertraging van ons antwoord op uw schrijven van 4 februari 1929 is gelegen in het



PROVINCIE NOORDBRABANT

G. Nr. 119.

I e Afdeling.

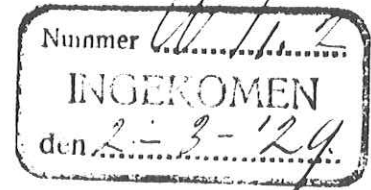
Postrekening Nr. 55093.

Onderwerp: Brug over de Hooge Raam bij "de Bus" onder Reek.

Antwoord op brief van: 12 Dec. j.l. nr. 8/17/2.

's-HERTOGENBOSCH, den 27^e Februari 1929.

Gelieve bij beantwoording van dezen brief dagteekening, nummer en afdeling te vermelden.



Naar aanleiding van uwen bovenaangehaalden brief geven wij U, voor zooveel noodig, in overweging U met het gemeentebestuur van Escharen in verbinding te stellen.

DE GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORDBRABANT,
Overeenkomstig de geparafeerde minute,
DE GRIFFIER DER STATEN,

1929. II.
1011. 0. 76

AAN
HET GEMEENTEBESTUUR
VAN
REEK.

feit, dat wegens den langdurigen vorst met de werkzaamheden der vernieuwing van de brug i.c. toch niet kon worden begonnen." Zij stemmen in met de deling van de kosten, aldus Wientjes en wethouder M van Casteren.

Nu lijkt het probleem snel opgelost.

Op 5 april 1929 bestelt de burgemeester Van de Hövell 4 ringen, middenlijn 1 meter (van de allerbeste kwaliteit) voor de prijs van $4 \times f 7,- = f 28,-$; daarbij komt $2 \times f 5,-$ vracht. Totaal dus $f 38,-$. De buizen te lossen bij 'De Bus' de rekening te zenden aan de Reek, welke gemeente het werk zal uitvoeren.

Op 18 mei 1929 laat Escharen Reek weten dat op de raadsvergadering van 16 mei de meerderheid van de raadsleden "een eenrijige diiker bij 'De Bus' onvoldoende achten voor een onbelemmerden waterafvoer". Escharen verzoekt "ter plaatse een diiker te leggen van twee naast elkaar liggende rijen ringen".

Gezien de prijs van een diiker leek geen vuiltje aan de lucht te zijn. Leek, want wat gebeurde?

Op 1 juni 1929 stuurt de dijkgraaf de heer F Caners van Waterschap "De Maaskant", waaronder Reek ressorteert, een brief aan Reek, met afschrift aan Escharen, dat de gemeente verplicht is ontheffing te vragen van het bepaalde bij artikel 47 e van het Reglement op de waterleidingen in Noord Brabant. Dit aangezien het beheer en onderhoud zijn overgegaan in het beheer van dat waterschap. De dijkgraaf geeft aan "de puntjes op de i's te zetten met betrekking tot werken van ons waterschap, dat wordt van ons verlangd en verwacht tevens".

Provinciale Waterstaat
van
Noordbrabant.

den Best den 2 Juni - 1929

No. 210 LWW

ONDERWERP:

Brug bij de "Bus"

Nummer W. 1. 7
INGEKOMEN
den 4-6-129

Bericht op schrijven d.d.

/
bijlagen
/

NOTA. Bij het antwoord dagtekening en nummer nauwkeurig aan te halen.

Amice

Zh hoor gij zijt bezig met het in orde brengen van den oevergang over de vlooy Raam op de oever van Reek en Escharen aan de Bus. In plaats van ~~een~~ ^{de} brug zoude daar twee rye brusen worden gelegd.

Zh vrees dat daartegen bezwaren zullen worden gemaakt omdat daardoor de goede afvoer van eventueel maaisel. weegsel enz wordt belemmerd.

En toek het waterschap de Maaskant heeft alreeds dese waterleiding onder syn beheer doodat met het bestuur client vaeling gehouden.

't Best zal zyn - 't heeft nu toek zo lang geduurd - het voortgaan van het werk zo lang op te schorten. De maaskant zal denke lyk wel wat van sich doen hooren.

Aan

den Heer Burgemeester
van Reek

Gr
van Engelen

Nagenoeg tegelijkertijd, 2 juni 1929 komt er een brief van de Provinciale Waterstaat aan "den Heer Burgemeester van Reek". Daarin wordt gewezen op het bezwaar tegen een tweerijige duiker in plaats van een brug, aangezien "het maaisel, veegsel enz" een goede doorgang van het water zullen belemmeren. Geadviseerd wordt het werk op te schorten ("het heeft nu toch zoo lang geduurd"); bovendien wordt gewezen op bezwaren die het waterschap zal maken.

Onder de kop "opruiming van een duiker in de Hooge Raam" schrijft de dijkgraaf op 18 juli 1929 aan de beide gemeentes dat zij moeten zorgen dat vóór 15 augustus van dat jaar de duiker verwijderd is. Dat op basis van een rapport van de tijdelijke opzichter de heer Fliervoet te Grave. Naar zijn oordeel is de duiker "niet naar behooren ingericht". De dijkgraaf benadrukt dat onder geen voorwaarde deze duiker kan worden gehandhaafd.

Wat nu?

Op 22 juli 1929 bericht het College van B&W van Reek aan Escharen dat "het Bestuur van het Waterschap de 'Maaskant'... mededeelde, dat de door de Gemeente Reek en Escharen gebouwde brug, tevens duiker, aan de Bus vóór 15 augustus a.s. moet worden weggenomen. Bericht dienaangaande wordt beleefd ingewacht".

Daarop verzoekt Escharen op 22 augustus 1929 (een week na de verplichte verwijderingsdatum) aan Reek om aan de Dijkstoel te vragen of het Waterschapsbestuur "de voorgenomen opruiming van den duiker bij 'De Bus' zou willen uitstellen, en indien mocht blijken dat deze duiker ruim genoeg is en den waterafvoer niet stremt, door het verleenen der vereischte ontheffing te willen toestaan dat hij blijft liggen".

GEMEENTE ESCHAREN.

TELEFOON No. 1.

POSTREKENING No. 45753.

No. 1/2

ESCHAREN, den 22 Augustus 1929.

ONDERWERP:

ru. bij "De ..."

BERICHT OP BRIEF d.d.

Bijl.



Wij hebben de eer U beleefd te verzoeken, mede namens ons, aan den Dijkstoel van het waterschap "De Maaskant" te vragen of genoemd Waterschapsbestuur de voorgenomen opruiming van den duiker bij "De Bus" zou willen uitstellen, en indien mocht blijken dat deze duiker ruim genoeg is en den waterafvoer niet stremt, door het verleenen der vereischte ontkeuring te willen toestaan dat hij blijft liggen.

Burgemeester en Wethouders van Escharen,

De Burgemeester,

De Secretaris,

De dijkgraaf had toch op 18 juli al geschreven dat de konstruktie onder geen beding kon worden gehandhaafd?

Gemeente Reek gaat in op bovengenoemd verzoek en vraagt de dijkgraaf op 23 augustus 1929 of de duiker kan blijven liggen onder toevoeging: "Daar de kwestie van deze nieuwgebouwde duiker sedert eenige jaren aanhangig was en dus hier een bijzonder geval aanwezig is, vertrouwen onze besturen dat bovenvermeld verzoek door U in welwillende overweging zal worden genomen."

Intussen stuurt Reek op 23 augustus 1929 de rekening voor het leggen van de duikers waaraan Escharen de helft moet meebetalen, ten bedrage van f 114.39½.

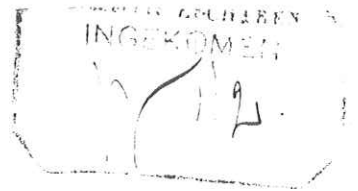
Dat de duiker maar mag blijven liggen.

Nu het waterschap procedurele bezwaren maakt en er geen oplossing is voor dit al zo lang slepende verhaal, komt opnieuw de vraag naar de onderhoudsplicht aan de orde.

Op 20 november 1930 vraagt de gemeente Escharen aan het Waterschap 'de Maaskant' wie volgens "den legger der waterleiding 'De Hooge Raam', de onderhoudsplichtige is van den duiker in die waterleiding bij de boerderij 'De Bus' onder Reek."

Het gaat duidelijk om de centen, het antwoord van het Waterschap geeft weer geen oplossing.

Volgens het Waterschap, die al op 28 november 1930 antwoorden, is het zo dat "blijkens den legger van de Waterleiding 'De Hooge Raam', de houten schoor bij den N.O. hoek van perceel gemeente Escharen F 37 in onderhoud is bij den eigenaar van perceel gemeente Reek B 323. Een desbetreffende aantekening is op de kaart gesteld."



R E E K 23 September 1929.

2/51.1.
Onderwerp:
Nota nieuwe brug
aan de "Bus".

Bijl. 1.

Wij hebben de eer Uw College hierbij te doen toekomen eene nota wegens de helft der kosten van den nieuwen duiker aan de "Bus" over den Hoogen Raam ad F.114.39½. Beleefd verzoeken wij Uw College dit bedrag over te schrijven op postrekening 37247 van den Ontvanger dezer Gemeente.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN REEK,

De Burgemeester,

De Wethouder,

AAN: Heeren Burgemeester
en Wethouders
van
E S C H A R E N .

Er is dus geen sprake van een duiker. Naar alle waarschijnlijkheid betreft de aantekening in de legger op de waterleidingde door de heer Smits danwel L. Selten gemaakte noodvoorziening: een houten brug naast en later ongeveer 60 meter oostwaarts van de gemetselde duiker.

Intussen bereikt de Raad van de gemeente Escharen op 24 april 1931 een verzoek van een aantal landbouwers om de Hooge Raam, waar hij de grens vormt met Zeeland, te verbeteren.

Dit gaat ook geld kosten en de tijden worden slechter.

Op 27 juni 1931 antwoordt Escharen dat de gemeente die verbetering niet meer zal doen omdat het Waterschap inmiddels het beheer voert, maar de gemeente is wel bereid de bedoelde waterzuivering nog in 1931 grondig uit te voeren.

De Hooge Raam geeft zo zijn problemen!

Terug naar de duiker. Inmiddels heeft het waterschap de weduwe L. Selten laten weten dat de eigenaar van perceel 323 onderhoudsplichtig is voor de duiker en dus voor herstel zal moeten zorg dragen.

Op 2 augustus 1931 schrijft mevrouw Selten aan de gemeente Escharen en aan het Waterschap dat er "van een abuis" sprake moet zijn "daar er in ons koopkontraakt, noch in die der vroegere eigenaren niets van vermeld staat. Ook is deze brug minstens 50 jaar onderhouden door de gemeenten Escharen en Reek, terwijl ze in dien tijd tweemaal is vernieuwd op kosten der beide gemeenten."

Wat is er namelijk aan de hand?

GEMEENTE REEK.



Reek 22 Juli 1922.

No. 2.1/2.2.

ONDERWERP:
Klacht G. J. ...

aanwezige kunst- of andere werken en van de eigenaren of dier werken.		Afwelingen der bruggen, duikers, heulen, vooiers, vaste schooren, sluisen en schutten.	
Wijze in den dag.	Langte in de richting van de afwatering.	Hoogte van de kanten of bereden van de water-ligging ten tijde van de laagwaterstand.	Hoogte van den onderkant der beredenen ten tijde van de laagwaterstand.
			<p>NAMEN DER EIGENAAREN of ONDERHOUDSP LICHTIGEN ver</p> <p>met aanzaking van den daartoe betrekkelijken rechtstitel of overeenkomst en vermelding der perceelen, waarop de last tot onderhoud klooft, en der namen van de eigenaars of vruchtgebruikers dier perceelen.</p>
			<p><i>Eigenaarsdeel 20.1294</i></p> <p><i>3 meter 3 meter 1 meter 1 meter 1 meter 1 meter by de bovenside</i></p> <p><i>1 meter by de bovenside</i></p> <p><i>Eigenaarsdeel 20.1405</i></p> <p><i>Eigenaarsdeel 20.1408</i></p>

... der
... van
... geschied
... belang hel
... duiker en o.i.
... gevorderd worden de l
... van genoemde duiker
... van meerdere ingezetenen vi

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN REEK

De Burgemeester,
[Handwritten Signature]

De Wethouder,
[Handwritten Signature]

Aan : Heeren
Gedeputeerde Staten
van Noordbrabant

te
'S-HERTOGENBOSCH.

De tweerijige duiker is inderdaad gestremd geraakt (zoals voorspeld door de dijkgraaf) en deels weggespoeld. Bij grote regenval raakt de beek voller en krijgt meer snelheid; er is een groot gat ontstaan naast de duikers.

Op 1 september 1931 komt niettemin van het Waterschap het officiële bericht dat de eigenares van de boerderij 'De Bus' onder Reek, onderhoudsplichtig is, volgens de legger der waterleiding. Het Waterschap heeft tevergeefs op herstel aangedrongen.

Wel zijn er aldaar vragen gerezen in verband met het feit dat de gemeente al 50 jaar onderhoud heeft gepleegd; als dat zo is dan ook nu snel herstellen is het advies. Daadwerkelijk herstel hoeft niet eerst te worden aangevraagd aan het schap, als ter plaatse de waterdoorlaatcapaciteit onveranderd blijft.

Het Waterschap is duidelijk vóór een snelle oplossing; de duiker blijft inmiddels kapot.

De gemeente Reek bericht op 14 september 1931 aan het Waterschap de Maaskant dat zij geen aanleiding zien om de kosten van herstel of vernieuwing "van de brug bij 'De Bus'" op zich te nemen.

Escharen deelt dit standpunt en stelt op 11 september 1931 de dijkstoel van het waterschap hiervan in kennis.

De vraag is nu of het waterschap inderdaad de puntjes op de i zet en overgaat tot het nemen van maatregelen.

Omdat het gedonder aan de gang blijft, schrijft G. v.d. Burgt, gedupeerde en lid van de gemeenteraad van Escharen, op 29 mei 1932, een brief aan Gedeputeerde Staten van

GEMEENTE REEK.



Rijk, 14 September 1931.

No. 11/1931.

ONDERWERP:
Aanleg van een
brug over de rivier
de Rijk d.d. 1
september 1931. 110/1/1931.
Bilagen: 1

Ter voldoening aan Uw hierneven aange-
hoofd schrijven hebben wij de eer u hierbij
te berichten, dat voor deze gemeente geen
aanleiding bestaat, de kosten van herstel
of vernieuwing der brug bij de bus op zich
te nemen.

BURGMEESTER EN WETHOUDERS VAN REEK,

De Burgemeester,

De Wethouder,

M. C. van Gastuin

Aan: HET WATER-
WERK VAN DE RIVIER

T

RAVENSTEIN.

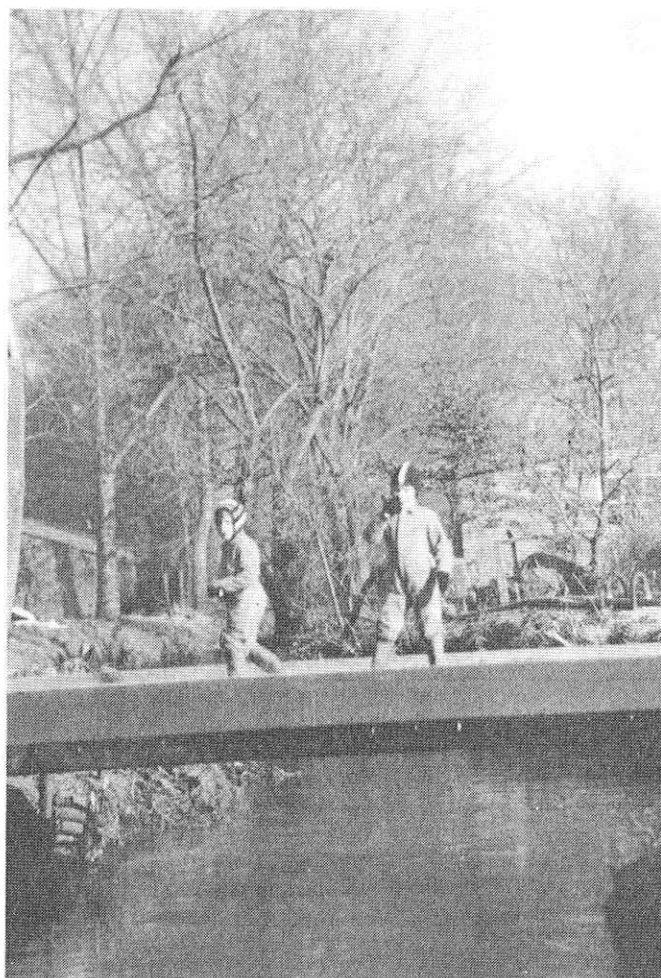
van Noord-Brabant. Hij schrijft dat de duiker al een jaar kapot is en dat daardoor een deel van de gemeente in "treurigen toestand verkeerd"; immers het doorgaande verkeer is al een jaar gestremd, "hetgeen hier voor de bewoners van de geheele streek een ontzettende schade en last beteekend". Hij vraagt Gedeput. Staten om medewerking, aangezien de gemeente niet verplicht is de genoemde duiker te leggen.

Gedep. Staten sturen dit schrijven op 13 juli 1932 door aan het gemeentebestuur van Reek met de opmerking "daarop te willen dienen van bericht en raad".

Burgemeester en Wethouder van Reek (Wientjens en Zegers) antwoorden op 22 juli 1932 aan Gedep. Staten dat zij evenmin als Escharen onderhoudsplichtig zijn; ook zij beroepen zich op de legger der waterleidingen. Zij geven tevens het advies het onderhoud van de duiker door het waterschap de Maaskant te laten doen. De belangrijkste reden is dat van de weduwe Selten moeilijk gevorderd kan worden "de kosten te dragen van het onderhouden van genoemde duiker, mede en vooral ten behoeve van meerdere ingezetenen van de gemeente Escharen".

Reek heeft oog voor het onderscheid in deze tussen het individuele en het gemeenschappelijke belang, Escharen blijft halsstarrig. Zij wijzen in hun reactie op 2 augustus 1932 weer op de particuliere onderhoudsplicht en adviseren Ged. Staten om de Dijkstoel uit te nodigen "den onderhoudsplichtige tot nakoming zijner verplichteingen tot onderhoud van deze brug te noodzaken".

Op 23 december 1932 komt het antwoord van de provincie, gericht aan Escharen en in afschrift aan Reek, in niet mis te verstane bewoordingen.



De oude brug

Er wordt verwezen naar de brief van 5 december 1928 van Gedep. Staten en de toen gedane toezegging van de gemeentes Escharen en Reek om de duiker te herstellen. De provincie stelt: "Uw bestuur heeft zijne verplichting ten deze erkend door onlangs op kosten van beide gemeenten een nieuwe duiker te doen leggen, waarmede echter slechts ongenoegzaam een begin van uitvoering van de gedane toezegging is gegeven".

Gedep. Staten wijst Escharen erop dat de gekozen oplossing (2 buizen in snelstromend water) een slechte keus was. Binnen een maand moet bericht volgen over afdoende maatregelen.

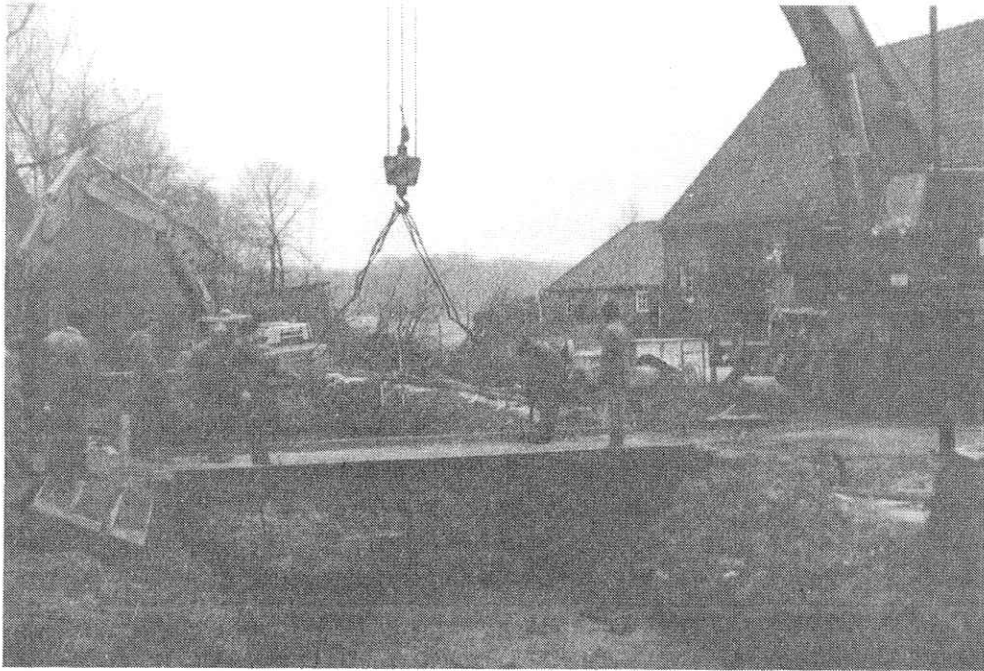
Op grond van de hierboven beschreven reactie van Gedep. Staten besluit Reek wel in te stemmen met de suggestie om in gemeenschappelijke regeling met Escharen een brug te bouwen. In een schrijven van 2 januari 1933 wordt dit in aan Gedep. Staten én Escharen gemeld.

De oplossing nabij?

Op 13 januari 1933 doet de gemeente Escharen Gedeput. Staten weten niet in te stemmen met de konklusie van G.S. dat de gemeente onderhoudsplichtig is, op basis van het op een eerder tijdstip getroffen hebben van een voorziening (het leggen van een duiker). Zij blijft de eigenaresse van 'De Bus' aanwijzen als de onderhoudsplichtige.

De ontknoping.

Op 7 juni 1933 volgt een uitgebreid schrijven van de provincie, een zeer scherp en informatief stuk, aan de gemeentes Escharen en Reek.



Na 50 jaar van Busweg naar Hooge Baan

De konklusie van de provincie was: 'Wij noodigen U daarom andermaal uit te zamen met de gemeente Reek maatregelen te nemen tot vernieuwing der brug en ons binnen eene maand te berichten, wat ten deze door U is verricht'.

Zie voor de inhoud van dit schrijven verder onder 'hoe zat het nu eigenlijk?'

Op 22 juni 1933 laat de gemeente Escharen aan Reek weten "medewerking te verleen tot het vernieuwen van de brug over de Hooge Raam bij 'De Bus'."

Aangezien de gemeente Reek al eerder had ingestemd met het voorstel van Gedep. Staten om een gemeenschappelijke regeling te treffen, kon men aan de slag.

Nu de handen uit de mouwen?

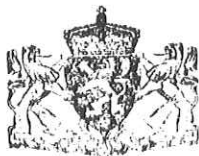
Op 23 oktober 1933 bericht Escharen aan Reek, H. Thijssen uit Mill "het bouwen van de zwaardere brug kostende f 205,- op te dragen" Of Reek daarmee kan instemmen, vraagt Escharen.

Op 25 oktober 1933 antwoordt Reek akkoord te zijn met de opdracht aan Thijssen voor het bouwen van de brug.

Daarmee kon tot de aanleg van deze betonbrug worden overgegaan. De exacte datum van afronding is ons niet bekend, maar moet in 1934 hebben plaatsgevonden.

Hiermee is een einde gekomen aan een periode van tientallen jaren touwtrekken om een (relatief) kleine beekovergang.

PROVINCIE NOORD-BRABANT



G. Nr.163. I e Afdeling
Onderwerp: Brug over de
"Hooge Raam" nabij "De Bus".

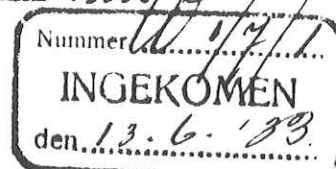
Bij beantwoording van dezen brief dagtekening, nummer en afdeling te vermelden.

Antwoord op brief van: 1 April 1933 W Nr.1/1.

Bijl:

AFSCHRIJFT

's HERTOGENBOSCH, den 7n Juni 1933.



Naar aanleiding van bovenaangehaald schrijven hebben wij de eer U mede te deelen, dat ons uit een ingesteld onderzoek is gebleken, dat de houten brug over de Hooge Raam bij het perceel, kadastraal bekend gemeente Reek, Sectie F Nr.37 in den legger omschreven daar ter plaatse op het oogenblik der vaststelling van dien legger nog niet lang lag. Deze houten brug werd door P.Smits te Reek, den toenmaligen eigenaar van de bouwhoeve "de Bus" op eigen autoriteit zonder vergunning van het gemeentebestuur gelegd.

De reden, waarom Smits tot het maken van deze houten brug besloot, was de bouwvallige staat, waarin zich de steenen brug over de waterleiding bevond, waarover hij zich tot toegang van zijn huis naar zijne landerijen moest begeven.

De steenen brug werd indertijd gebouwd door Baron Weicha de Wenne een der vorige eigenaren van "de Bus" en werd in 1881 door Smits afgebroken.

De steenen brug was 60 à 70 M. meer westwaarts gelegen dan

de

AAN
HET GEMEENTEBESTUUR
VAN

ESCHAREN.

te zenden aan het gemeentebestuur van Reek.

Hoe zat het nu eigenlijk?

Herhaaldelijk zien we in de stukken terugkeren dat op grond van de legger van de waterleiding de eigenaar van perceel kadastraal F Nr 37, gemeente Reek, i.c. de heer Smits en later de weduwe Selten, onderhoudsplichtig was.

Wat blijkt nu?

Op het moment dat deze legger werd vastgesteld lag de genoemde houten brug er pas. Deze houten brug werd door F Smits te Reek, "den toenmalige eigenaar van de bouwhoeve 'de Bus' op eigen autoriteit zonder vergunning van het gemeentebestuur gelegd". Smits was hiertoe overgegaan, omdat de stenen duiker/brug erg bouwvallig was geworden. De stenen brug werd indertijd gebouwd door Baron Weichs de Wenne, een van de vorige eigenaren van 'de Bus'.

De stenen brug was 60 à 70 meter meer westwaarts gelegen dan de aanwezige houten brug, die genoemd is in de eenderaangehaalde Legger der Waterleiding. In 1933 lag er een houten schoor, ongeveer op de plaats van de vroegere stenen brug.

Hieruit blijkt duidelijk, aldus de Provincie Noord Brabant in 1933, dat de "in de legger omschreven houten brug niet dezelfde is als de brug, welke door het openbaar verkeer werd gevraagd en daarvoor zou moeten dienen. Deze laatste brug is noch in één der leggers van Escharen noch in één van die der gemeente Reek opgenomen, zoodat omtrent de onderhoudsplicht van deze brug in de leggers niets is vastgesteld". De gemeente Escharen beroept zich overigens steeds op deze legger.

GEMEENTE REEK.



Reek
25 October 1938.

No.
W.1/7.4.

ONDERWERP:

Brug bij "De Bus"
antwoord op: brief d.d.
25 Oct. 1938 Bijlage 1/1.

— 1. —

Ter voldoening aan nevens aangehaald schrijven hebben wij de eer U hierbij te berichten, dat wij accoord gaan met Uw voorstel om bij "de Bus" een betonnen brug voor gemeenschappelijke rekening te laten bouwen voor den prijs van F.205.-, volgens omschrijving van den heer Thijsen uit Mill in zijn brief aan Uw College d.d. 9 October j.l., welk schrijven hierbij retour gaat.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN R E E K,

De Burgemeester,

De Wethouder,

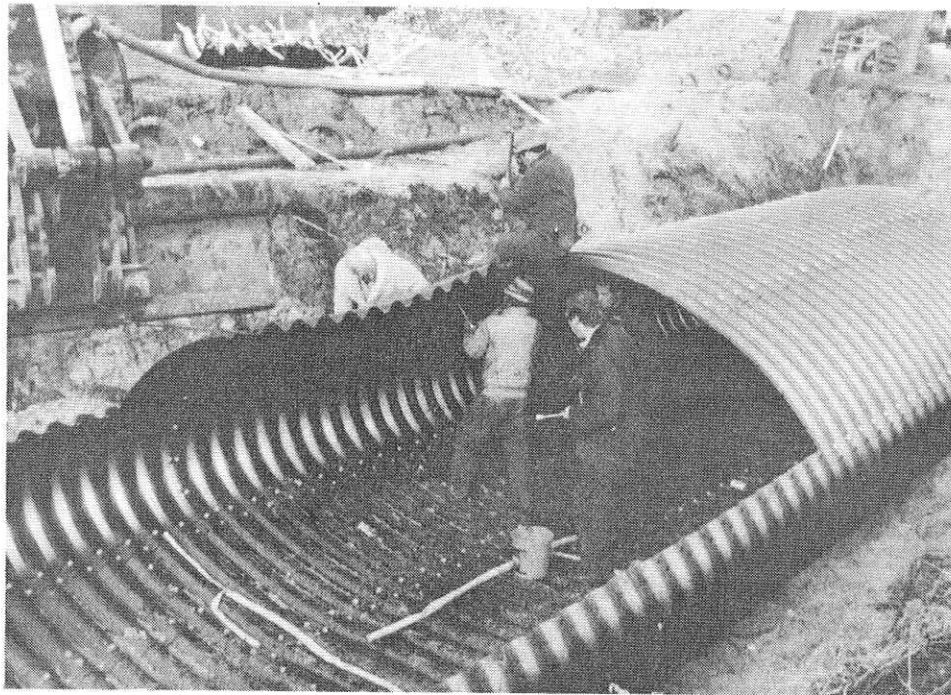
Aan

Het Gemeentebestuur te

Zoals vermeld was al in 1928 een uitvoerig onderzoek over deze kwestie uitgevoerd. Ook toen konkludeerde de Provincie als hierboven. Bovendien bleek dat door vroegere eigenaren en bewoners van 'de Bus' en ook door anderen werd verklaard, dat de stenen brug meerdere keren op kosten Escharen en Reek vernieuwd werd.

Daarnaast stelt de Provincie, nu in 1933, vast dat de beide gemeentes al op een schrijven van G.S. uit 1928 akkoord zijn gegaan met vernieuwing en onderhoud van de bewuste duiker: raadsbesluiten van 28 december 1928 in Escharen en van 12 december 1928 in Reek. Uitvoering van die besluiten, leverde twee betonnen kokers die niet voldeden volgens het Waterschap. De Provincie acht in 1933 de beide gemeentes onderhoudsplichtig op grond van de eerder uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden, alsmede op grond van de genoemde raadsbesluiten.

In het provinciale schrijven van juni 1933 stelt de Provincie vast dat de door de gemeente bedoelde houten brug er al lang niet meer was, maar " 60 à 70 meter oostwaarts lag van de steenen brug, dat thans ongeveer op dezelfde plaats een houten schoor ligt, enkel dienende voor de bewoners van 'de Bus' om hunne landerijen te kunnen bemesten".



De nieuwe brug

EPILOOG

De brief van de Provincie (juni 1933) loste de zaak op. Onmiddellijk werd gekozen voor een sterke betonnen brug (een duurdere uitvoering), die gedurende 50 jaar als oversteek heeft gefunctioneerd. Slijtage is niet de reden geweest tot verwijdering, maar de typische ligging -haaks op de weg- was de reden dat ten behoeve van het grotere landbouwverkeer naar een andere oplossing is gezocht.

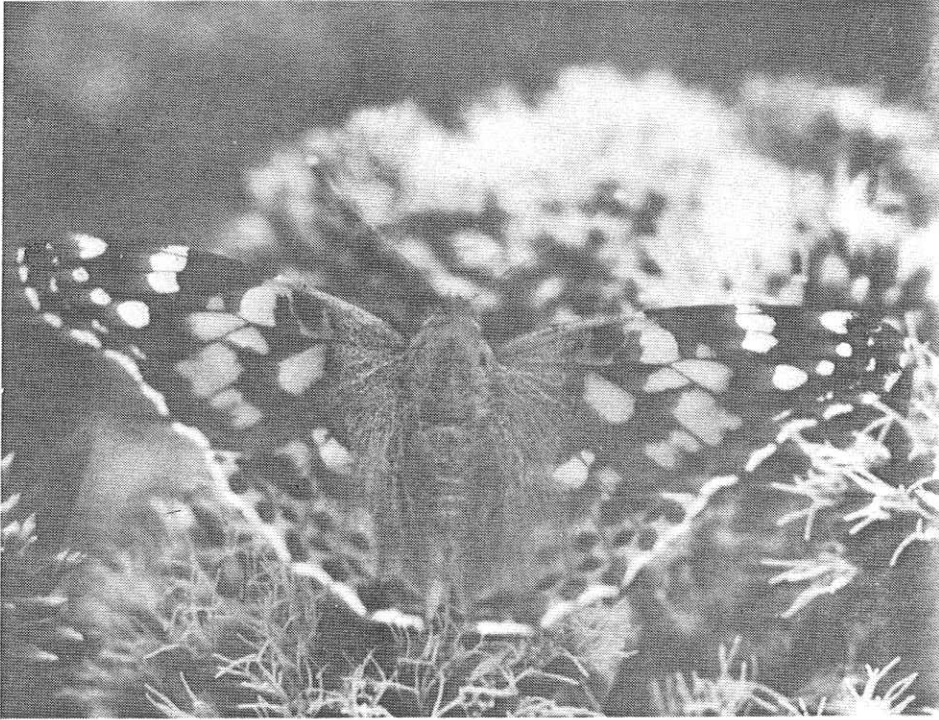
In maart 1984 heeft de Ruilverkaveling Land van Cuijk de brug 'opgepakt' en enkele honderden meters stroomopwaarts, bij de boerderij van J Maassen, weer als brug geïnstalleerd; weer over de Hooge Raam.

Op de bewuste plaats is nu een plaatstalen duiker aangebracht, die 'een ei van Columbus' zou kunnen worden genoemd. De uitvoering is grondig gedaan; de beek is er voor verlegd geweest. De kosten van deze konstruktie zijn naar raming ook 'grondig': ca f 60.000,-, waar de betonnen brug in 1933 ca f 250,- kostte.

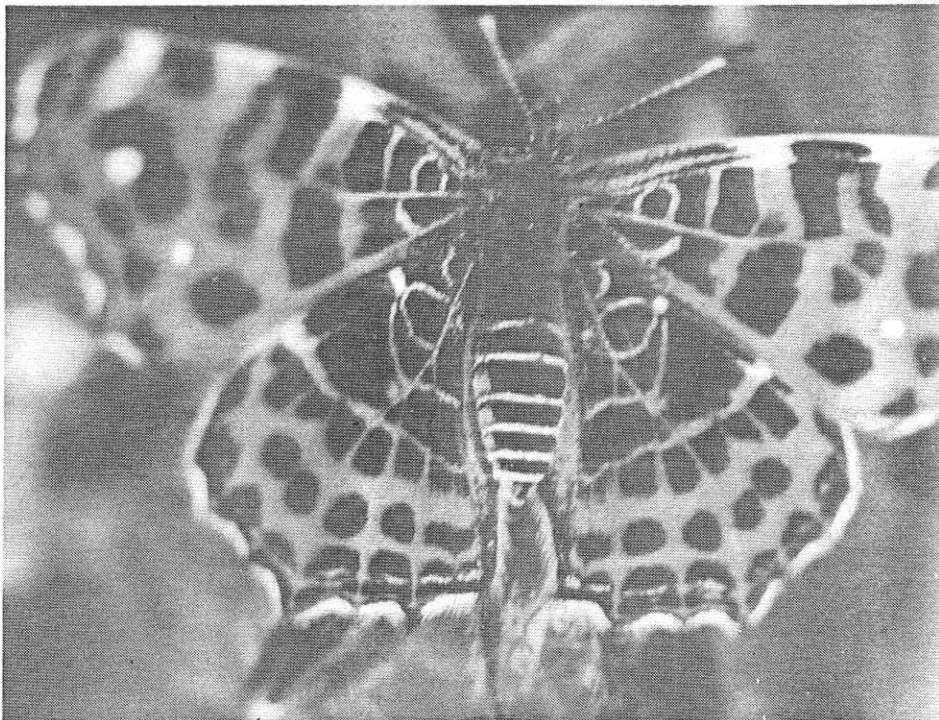
Gezien de geschiedenis, is het niet vreemd dat de brug door de buurtvereniging 'De Beeklanders' de naam heeft meegekregen van 'De Busduiker'. Voor de komende decennia zal De Busduiker het beeld bepalen van de overgang over de Hooge Raam bij de boerderij 'De Bus'.



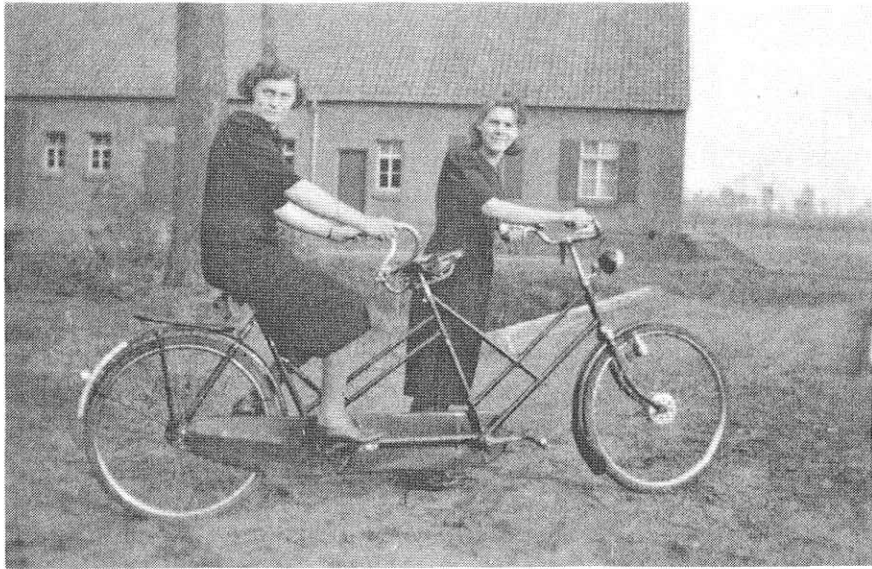
De Hooge Raam begin 19e eeuw



Distelvlinder: trekvlinder; bezoekt vooral het koninginnekruid



Landkaartje: voorjaarsvorm; in het najaar een andere kleur



Grave, den 17 April 1831.

Waherscheid.

Ik neem de vrijheid U te verzoeken
 mij op uw te willen doen van 18 jaarige
 kinderen, welke 17 de jongste zijn in
 alle gemeste stads getrag hebben de
 verdeling van deuren van 1831
 geroerd hebben.

Die Burgemeester van Grave.
 J. H. ...

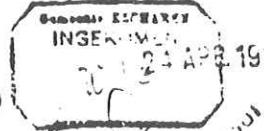
in Voor ...

van

Verstaan.



Een nieuw begin



Van Ten Raad der

Gemeente te Escharen

Geeft met verschuldigd eerbied te kennen de ondergetekenden (naamen) woonplaatsen en een beroep hun bewoners woonende in de gemeente Escharen opzien, dat zij gaarne naar hulp en gunst zijn in de verbetering van den water loop langs de grens van Zelaud en Escharen dat hij lang niet bruisgender is en ook niet riep gender en vooral nu niet meer omdat Zelaud er nu de heeren bij heeft gezet zodat die stroom dat water nu niet kan loopen nu waarom wij nu komen last hebben van dat water en hoopjan er van verlost te worden het welk eerbied

P. i. Hessel
 J. v. Leeland
 J. Hendriks

P. i. Hessel
 J. v. Bommel



"Mej. de Wed. L. Selten"

(Wijze: 'Toen Hertog Jan Van Brabant')

BUS-BALLADE

De Heer van Cuijk, die ouwe,
te paard parmant, in 't Esters Land,
kwam Beeklands Brugje schouwen,
daar was veel aan de hand.

REFREIN: Ruil, ruil en verkavel de boeren,
duik laag Hooge Raam in 't zand,
geen zalm zal zich meer roeren,
Vrouw Selten^z aan de kant!

De oorlog van Escharen
wel honderd jaar te duren leek,
om 't Brugske te bewaren,
al vechtend met de Reek.

Wat Zeeland weet te lozen,
zonder kontanten bij hun plas,
dat is wel uit den boze!
Men zuivert dit alras.

Zo groen als maïs de weiden,
wat kan de landman anders doen?
De Brug ligt tussen beiden,
passeren met fatsoen!

Escharens Ondergrondse
het is, ocharm, een blinde darm.
Je ziet veel ogen fronsen,
een vogel slaat alarm.

O, Baas van BusLands gronden,
wat krom is trek dat keurig recht,
maar doe niet alle zonden:
wij zijn aan het land gehecht!

pk84

^z Bedoeld wordt "Mej. de Wed. L. Selten"
Zie de geschiedenis van het brugje

